

ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ ค่านิยมในอาชีพ
กับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายงานวิจัยฉบับที่ 113
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณแผ่นดิน
หมวดงบประมาณดำเนินการของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
พฤษภาคม 2551
ISBN 978-974-8182-27-8

ประกาศคุณูปการ

รายงานการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ ค่านิยมในอาชีพ กับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับเงินสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน หมดวงบดำเนินการของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ คณาจารย์ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจ

สุดท้ายขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ และคุณนพรัตน์ ศรีแปดริ้ว นิสิตปริญญาโทสาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ ภาควิชาพิเศษ รุ่นที่ 2 ที่ช่วยผลักดันให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จได้เร็วขึ้น รวมทั้งผู้ที่มีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ด้วย

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ.....	1
คำนำ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การเลือกอาชีพ.....	8
ความหมายของการเลือกอาชีพ.....	8
ความสำคัญของการเลือกอาชีพ.....	9
ทฤษฎีการเลือกอาชีพ.....	10
ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ.....	14
ค่านิยมในอาชีพ.....	18
ความหมายของค่านิยมในอาชีพ.....	18
องค์ประกอบของค่านิยมในอาชีพ.....	19
บุคลิกภาพ.....	22
ความหมายของบุคลิกภาพ.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ.....	24
ภูมิหลังของนักเรียนกับการเลือกอาชีพ.....	24
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเลือกอาชีพ.....	26
ค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพ.....	27
บุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว กับการเลือกอาชีพ.....	28
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
ประชากร.....	30
กลุ่มตัวอย่าง.....	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3(ต่อ)	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1.....	35
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2.....	37
5. สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	40
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	40
กลุ่มตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
สรุปผล.....	41
อภิปรายผล.....	41
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	45
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	45
บรรณานุกรม.....	46
ภาคผนวก.....	50
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	51
ภาคผนวก ข ตาราง 4 – 29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา กับการเลือกอาชีพ.....	64

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา.....	35
3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	38
4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเลือกอาชีพ.....	65
5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวกับการเลือกอาชีพของนักเรียน....	66
6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของครอบครัวกับการเลือกอาชีพ.....	67
7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของบิดากับการเลือกอาชีพ ของนักเรียน.....	68
8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของมารดากับการเลือกอาชีพ ของนักเรียน.....	69
9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเลือกอาชีพ.....	70
10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดากับการเลือกอาชีพ ของนักเรียน.....	71
11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของมารดากับการเลือกอาชีพ ของนักเรียน.....	72
12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับการเลือกอาชีพ.....	73
13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครอบครัวต่อเดือนกับการเลือกอาชีพ.....	74
14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านการงานหลาย ๆ ด้าน กับการเลือกอาชีพ.....	75
15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์กับการ เลือกอาชีพ.....	76
16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านการบริหารหรือการจัดการ กับการเลือกอาชีพ.....	77
17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านสัมฤทธิ์ผลกับการเลือกอาชีพ.	78
18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านสภาพแวดล้อม กับการเลือกอาชีพ.....	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านความความสัมพันธ์กับ หัวหน้างานกับการเลือกอาชีพ.....	80
20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิตกับการเลือกอาชีพ.....	81
21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัยกับ การเลือกอาชีพ.....	82
22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านผู้ร่วมงานกับการเลือกอาชีพ...	83
23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านสุนทรีย์กับการเลือกอาชีพ.....	84
24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี กับการเลือกอาชีพ.....	85
25 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ กับการเลือกอาชีพ.....	86
26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านผลตอบแทน ทางเศรษฐกิจการเลือกอาชีพ.....	87
27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคม กับการเลือกอาชีพ.....	88
28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา กับการเลือกอาชีพ.....	89
29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพโดยรวมกับการเลือกอาชีพ.....	90

บทคัดย่อรายงานการวิจัย
เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ ค่านิยมในอาชีพ
กับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คณะวิจัย
อาจารย์ทัศนยา ทองภักดี
รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม และรองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมในอาชีพ บุคลิกภาพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 สังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ จำนวนทั้งหมด 770 คน เป็นนักเรียนชาย 350 คน นักเรียนหญิง 420 คน จากโรงเรียน 8 โรงเรียน ๆ ละ 2 ห้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามภูมิหลังของนักเรียน แบบสำรวจบุคลิกภาพ แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ และแบบสอบถามการเลือกอาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าไคสแคว์

สรุปผลการวิจัย

พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งหมด 770 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 420 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.60 ขึ้นไป จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001-30,000 บาทจำนวน 468 คนคิดเป็นร้อยละ 60.8 ลักษณะของครอบครัว ครอบครัวเดี่ยวจำนวน 440 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 สถานภาพของครอบครัวอยู่ด้วยกันจำนวน 602 คน คิดเป็นร้อยละ 78.2 บิดาจบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 และมารดาจบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 394 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 ตามลำดับ สถานภาพการทำงานของบิดาทำงานนอกบ้านจำนวน 683 คน คิดเป็นร้อยละ 88.7 และมารดาทำงานนอกบ้านจำนวน 683 คน 574 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 เด็กมีบุคลิกภาพแสดงตัวจำนวน 681 คน คิดเป็นร้อยละ 88.5

และพบต่อไปอีกว่า กลุ่มอาชีพที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลือกเป็นส่วนใหญ่คือ กลุ่มอาชีพทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพบริการลูกค้า จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 กลุ่มอาชีพจิตรศิลป์ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3

กลุ่มอาชีพการจัดการ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และกลุ่มอาชีพที่นักเรียนเลือกน้อยที่สุดคือ กลุ่มอาชีพ การจัดการเครื่องจักรจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30

นอกจากนี้ยังพบว่า เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ค่านิยมในอาชีพด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุนทรีย์ ด้านบริการสังคมและด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นตัวแปรลักษณะของครอบครัว สถานภาพของครอบครัว สถานภาพการทำงานของบิดาและมารดา บุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ค่านิยมในอาชีพโดยรวม ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารหรือการจัดการ ด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ด้านวิถีชีวิต ด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านผู้ร่วมงาน ด้านความมีศักดิ์ศรี ด้านความมีอิสระ ด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน และด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ไม่พบความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียน

Research Abstract

Study of Relationship between Mathayom Suksa III students' Background, Academic Achievement, Personality, Occupational Values, and Choice of Occupation

By

Mrs.Tasana Thongpukdee

,Assoc.Prof. Dr. Oraphin Choochom and Assoc.Prof.Ashara Sucaromana

The purpose of this research was to study relationship between Students' background, academic achievement, occupational values, personality, and choice of occupation of Mathayom Suksa III students. Samples used in research were Mathayom Suksa III students in the 1996 academic year under the Department of General Education ,Ministry of Education, totaling 770 persons; 350 male students and 420 female students from 8 schools, 2 classes each. The research instruments were Background questionnaire, Personality surveys, Occupational Values questionnaire, and Choice of Occupation questionnaire. Statistics used for data analysis were Percentages and Chi-squares.

Research Findings :

The Mathayom Suksa III students were taken as sample, totaling 770 students which are mostly females amounting 420 students or 54.5%, 321 students had GPA of 2.60 or more, or 41.7%. Four hundred and sixty-eight students had Family Income of 20,000-30,000 Baht, or 60.8%. Four hundred and forty-four students had Neuclear Family, or 57.1%. Six hundred and two students had Neuclear Family, or 78.2%. 312 and 397 students had Father / Mother with Primary Education, or 40.6% and 51.2% respectively. 683 and 574 students had Father / Mother with outside works, or 88.7% and 74.5% respectively. Six hundred and eighty-one students had Extrovert personality, or 88.5%.

Further findings were that the Occupation groups mostly chosen by Mathayom Suksa 3 students were:Mathematics and Sciences Occupation group chosen by 137 students, or 17.8%. Customer services' Occupation group chosen by 122 students, or 15.8%. Fine Arts Occupation group chosen by 118 students, or 15.3%. Management Occupation group chosen by 99 students, or 12.9%. And the least chosen was the Machinery Management Occupation group chosen by 2 students, or 0.30%.

In addition, it was found that Sex, Academic Achievement, Education levels of Father/Mother, Monthly family income, occupational values in aspects of environment, aesthetics, social service, and intellectual stimulation aspects were correlated at statistical significance of .05 level. Except for the variables of family characteristics, family status, father/mother working status, introvert-extrovert personality, overall occupational values, occupational values in aspects of creativity, management or achievement management, relationship with bosses, ways of life, job security, colleagues, dignity, freedom, multi-tasks, and economic compensation, no correlation was found to students' choice of occupations

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย แต่การที่มนุษย์จะได้มาซึ่งปัจจัยดังกล่าว มนุษย์ก็ต้องทำงานหรือประกอบอาชีพ ดังนั้นอาชีพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ ชี้อสังขัย ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในตนเองและรู้สึกว่าคุณค่า อีกทั้งแสดงถึงความสามารถในการพึ่งพาตนเองและทำประโยชน์ให้แก่สังคม สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีอาชีพเพิ่มขึ้นมากมายหลายสาขา ทำให้ต้องมีการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง กิมซ์เบิร์ก (Ginzberg, 1967 : 44) กล่าวว่า การเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของแต่ละบุคคล แต่ละคนมักจะเลือกอาชีพแตกต่างกัน การตัดสินใจเลือกอาชีพมีผลต่อบุคคลนั้นและสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก การให้การศึกษาเพื่ออาชีพ จึงมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพอย่างถาวรของเด็กและเยาวชนในอนาคต นอกจากนี้ ทวีป อภิสิทธิ์ (2528 : 17-18) กล่าวว่า ถ้าเด็กและเยาวชนได้ทราบแนวทางการเลือกอาชีพอย่างถูกต้อง ก็จะเปิดโอกาสให้เขาได้สำรวจความสนใจ ความสามารถ ความรู้ ทักษะและความพร้อมของตนเองเพื่อตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งที่เขามองเห็นคุณค่าต่อไปได้ด้วยตนเอง

การเลือกอาชีพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตในปัจจุบันและอนาคต เพราะถ้าตัดสินใจผิดพลาดอาจจะก่อให้เกิดปัญหานานัปการ เช่น ความเบื่อหน่าย ความไม่ก้าวหน้าในงานอาชีพ ความคับข้องใจในการประกอบอาชีพ เป็นต้น (จันทนา กาไหล่อง, 2537 : 2 อ้างอิงมาจาก หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2534 : 201) สอดคล้องกับวัชร ทรัพย์มี (2523 : 60) ที่ว่าการเลือกอาชีพมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ บุคคลใดที่สามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจและบุคลิกภาพของตน บุคคลนั้นมีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ถ้าเลือกไม่เหมาะสม บุคคลนั้นก็อาจจะประสบความล้มเหลว เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตของบุคคลนั้น ก่อให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศในที่สุด

ในการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลแต่ละบุคคลนั้น ควรจะให้ความสนใจและความสำคัญแก่บุคคลที่จะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกอาชีพนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะอยู่ในช่วงอายุ 15-17 ปี ซึ่ง ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2529 : 97 ; อ้างอิงมาจาก Super, 1953) กล่าวว่า เป็นช่วงที่นักเรียนจะพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพแล้ว โดยจะพิจารณาเลือกอาชีพตามความต้องการ ความ

จากทฤษฎีการเลือกอาชีพของไครท์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 92-93 อ้างอิงมาจาก Crites, 1971) กล่าวว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพคือ ความสามารถทางสมอง ความสนใจ ตลอดทั้งสถานภาพของครอบครัว สอดคล้องกับคำกล่าวของประเสริฐ ศรีวิเศษ (2530 : 37) ที่ว่าการเลือก อาชีพขึ้นอยู่กับอิทธิพล 2 ประการคือ (1) อิทธิพลภายใน ได้แก่ ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถ บุคลิกภาพ ความถนัด และความต้องการส่วนตัวและ (2) อิทธิพลจากภายนอก ได้แก่ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคมและเพื่อน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ ค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ บริการแนะแนวและบริการต่าง ๆ ให้แก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนสำหรับไปพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ ค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดบริการแนะแนวศึกษาต่อและแนะแนวอาชีพให้นักเรียนในระดับนี้โดยตรง
2. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูแนะแนวในการจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนได้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและความสนใจในอาชีพ
3. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กให้สามารถเลือกจัดกิจกรรมให้แก่เด็กได้อย่างเหมาะสม เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
4. เพื่อให้บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเด็กวัยนี้ได้เข้าใจเด็กและหาทางสนับสนุนเด็กให้ใช้ความสามารถของตนที่มีอยู่ไปในทางที่เป็นประโยชน์
5. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเรื่องนี้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นนักเรียนชาย 25,926 คน นักเรียนหญิง 25,591 คน รวมทั้งสิ้น 51,517 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นนักเรียนชาย 450 คน นักเรียนหญิง 450 คน รวมทั้งสิ้น 900 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 เพศของนักเรียน

3.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

- ระดับต่ำ หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 ลงมา
- ระดับปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.01 - 2.50
- ระดับสูง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 ขึ้นไป

3.1.3 รายได้ของครอบครัว ตามที่ได้รับจริงต่อเดือน

- 20,000 บาท ลงมา
- 20,001 – 30,000 บาท
- มากกว่า 30,000 บาท

3.1.4 ลักษณะของครอบครัว

- ครอบครัวเดี่ยว ได้แก่ บิดา มารดา และลูก ๆ รวมตัวนักเรียน
- ครอบครัวขยาย ได้แก่ บิดามารดาของนักเรียน ลูก ๆ รวมตัวนักเรียนและญาติพี่น้อง

3.1.5 สถานภาพของครอบครัว

- บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน
- บิดา มารดา แยกกันอยู่ บิดาหรือมารดาเสียชีวิต

3.1.6 การศึกษาของบิดา

- ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษา
- ระดับอนุปริญญา
- ระดับอุดมศึกษา

3.1.7 การศึกษาของมารดา

- ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษา
- ระดับอนุปริญญา
- ระดับอุดมศึกษา

3.1.8 สถานภาพการทำงานของบิดา

- ทำงาน
- ไม่ทำงาน

3.1.9 สถานภาพการทำงานของมารดา

- ทำงาน
- ไม่ทำงาน

3.1.10 บุคลิกภาพ แบ่งเป็น 2 แบบ

- บุคลิกภาพเก็บตัว
- บุคลิกภาพแสดงตัว

3.1.11 ค่านิยมในอาชีพ

- ด้านความคิดสร้างสรรค์
- ด้านการบริหารหรือการจัดการ
- ด้านสัมฤทธิ์ผล
- ด้านสภาพแวดล้อม
- ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน
- ด้านวิถีชีวิต
- ด้านความมั่นคงปลอดภัย
- ด้านผู้ร่วมงาน
- ด้านสุนทรีย์
- ด้านความมีศักดิ์ศรี
- ด้านความมีอิสระ
- ด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน
- ด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ
- ด้านบริการสังคม
- ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การเลือกอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ บุคลิกภาพเก็บตัวและบุคลิกภาพแสดงตัว

1.1 บุคลิกภาพเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ตัดสินใจ โดยยึดตนเองเป็นสำคัญ ไม่ถามคนอื่น จะทำอะไรแล้วมักทำตามมาตรฐานและหลักการแน่นอน เป็นพวกที่ขาดความยืดหยุ่น ขี้อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่สนใจเอาใจใส่ในตัวของตัวเอง มีการวิพากษ์วิจารณ์ตัวเอง การปรับตัวของบุคคลประเภทนี้ มักทำโดยการหลบหนีและเพื่อฝัน

1.2 บุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลซึ่งสนใจในคนอื่นและโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตัวเอง ชอบสนุกสนานรื่นเริงและการสมาคม ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ง่าย ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง เป็นคนกล้าหาญ ไร้เรง เปิดเผย ทำอะไรมีจุดหมาย

2. ค่านิยมในอาชีพ หมายถึง สิ่งที่บุคคลเชื่อว่า มีความสำคัญในการเลือกอาชีพของเขา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เป็นความรู้สึกพึงพอใจที่คนเรามักจะแสวงหาจากอาชีพ หรือเป็นความรู้สึกพึงพอใจอันเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากอาชีพของเขา สิ่งที่เราเรียกชื่อแต่ละอย่างนี้ มีความสำคัญไม่เท่าเทียมกันเสมอไป บางอย่างอาจมีความสำคัญอย่างใหญ่หลวงต่อคนบางคน แต่บางอย่างก็อาจมีความสำคัญน้อยมากต่อคนอื่น ๆ สำหรับค่านิยมในอาชีพนี้จำแนกเป็น 15 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์คิดค้น ออกแบบ และพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ

2.2 ด้านการบริหาร เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ต้องมีการวางแผน และจัดสรรงานให้ผู้อื่นทำ

2.3 ด้านสัมฤทธิ์ผลเป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ส่งเสริมให้บุคคลประสบผลสำเร็จจากการทำงาน และก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานอีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลมุ่งมั่นทำงานเพื่องานด้วย

2.4 ด้านสภาพแวดล้อม เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงาน ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศที่สุขสบาย ตลอดจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลที่ทำงานในสถานที่นั้นมีความสุข สำหรับค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อมนี้ เน้นสภาพแวดล้อมทางวัตถุที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้บุคคลมีความสุขในการทำงาน

2.5 ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ผู้ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน

2.6 ด้านวิถีชีวิต เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ชีวิตตามที่ตนเองชอบหรือต้องการ

2.7 ด้านความมั่นคงปลอดภัย เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีความมั่นคงปลอดภัย และเป็นงานที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมั่นใจได้ว่าจะมีงานทำตลอดไป

2.8 ด้านผู้ร่วมงาน เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่ปฏิบัติงานได้ติดต่อกับผู้ร่วมงานที่ตนเองพอใจ โดยเฉพาะผู้ร่วมงานในระดับเดียวกันหรือต่ำกว่า

2.9 ด้านสุนทรีย์ เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ช่วยให้บุคคลได้สร้างสิ่งสวยงามและเพิ่มความงดงามให้แก่โลก

2.10 ด้านความมีศักดิ์ศรี เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งให้เกียรติกับบุคคลที่ทำงานนั้น

2.11 ด้านความมีอิสระ เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงาน ซึ่งบุคคลที่ทำงานนั้นมีอิสระในการทำงานตามที่ตนเองปรารถนา

2.12 ด้านการทำงานหลายๆ ด้านเป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลทำงานหลายๆ ด้าน ในขณะเดียวกัน งานที่ทำก็ต้องไม่ซ้ำซาก จำเจ

2.13 ด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีรายได้ดีหรือรายได้สูงเพียงพอที่จะเลี้ยงชีพและซื้อสิ่งของเพื่อสนองความต้องการได้

2.14 ด้านบริการสังคม เป็นค่านิยมซึ่งสัมพันธ์กับงานที่สามารถให้สวัสดิการ ให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์บุคคลอื่นและก่อประโยชน์แก่ผู้อื่น

2.15 ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ประเมินผลการทำงานของตนจากการเรียนรู้และสามารถคิดค้นสิ่งที่เป็นนวัตกรรมให้เป็นรูปธรรมได้

3. การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจที่จะเลือกประกอบอาชีพใด อาชีพหนึ่งในการวิจัยนี้แบ่งกลุ่มอาชีพเป็น 15 กลุ่มอาชีพ โดยแบ่งกลุ่มอาชีพให้สอดคล้องกับแบบสร้างคามสนใจในอาชีพ ของ The Psychological Corporation (1990) ดังต่อไปนี้

3.1 บริการทางสังคม (Social Services) ได้แก่ ครู-อาจารย์ในอาชีพทั่วไป นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา นักประวัติศาสตร์

3.2 บริการงานเสมียน (Clerical Services) ได้แก่ เลขานุการ เสมียนพิมพ์คัดพนักงานเก็บเงิน พนักงานรับ-จ่ายเงิน พนักงานสำนักงาน

3.3 บริการสุขภาพ (Health Services) ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร สัตวแพทย์ นักกายภาพบำบัด พยาบาล บุรุษพยาบาล ผดุงครรภ์ เจ้าหน้าที่รังสีเทคนิค

3.4 เกษตรกรรม (Agriculture) ได้แก่ เกษตรกร ผู้ดูแลอุทยานแห่งชาติ ชาวสวน ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ ผู้ทำงานในฟาร์ม ผู้ใช้เครื่องมือเกษตรกรรมทำงานในไร่ ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชาวประมง ผู้ทำงานกลสิกรรม ผู้เลี้ยงสัตว์

3.5 บริการลูกค้า (Customer Services) ได้แก่ ยาม ผู้ดูแลรักษาความสะอาดอาคาร บ้านเรือน กู้หรือผู้ประกอบอาหาร ช่างเสริมสวย เจ้าหน้าที่ตำรวจ คนผสมเครื่องดื่ม พนักงานโรงแรม พนักงานบริการบนเครื่องบิน พนักงานธนาคาร หูยรับใช้และทำงานบ้าน พนักงานเสิร์ฟอาหาร

3.6 วิจิตรศิลป์ (Fine Arts) ได้แก่ นักเขียน นักร้อง บรรณาธิการ ผู้รายงานข่าว นักดนตรี ช่างถ่ายรูป จิตรกร นักออกแบบเครื่องแต่งกาย นักเขียนป้ายโฆษณา นักจัดรายการวิทยุ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า นักแสดง นายแบบนางแบบ นักหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าว มัณฑนากร ช่างเขียนและตกแต่งเครื่องปั้นดินเผา นักออกแบบเพชรพลอย พิธีกร

3.7 คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Mathematics and Science) ได้แก่ วิศวกรคอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ วิศวกรไฟฟ้า วิศวกรเครื่องกล วิศวกรเคมีอุตสาหกรรม ผู้จัดการโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกลั่นน้ำมัน ผู้ปฏิบัติงานในกรรมวิธีทางเคมี นักวิเคราะห์ระบบงาน

3.8 ธุรกิจก่อสร้าง (Building Trades) ได้แก่ ช่างไม้ ช่างทาสี ช่างก่อสร้าง ช่างประปา ช่างเชื่อมโลหะ ช่างมุงหลังคาช่างปูน ช่างไฟฟ้าและเดินไฟฟ้า ช่างเหล็ก ช่างสุขภัณฑ์ ช่างปูกระเบื้อง ช่างกระจก ช่างทำพื้นหินขัด ช่างวางท่อปรับท่อ

3.9 บริการการศึกษา (Educational Services) ได้แก่ ครูอนุบาล ครูประถมศึกษา ครูมัธยมศึกษา บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน อาจารย์ในมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา ครูสอนในสถาบันการศึกษาพิเศษ

3.10 บริการด้านกฎหมาย (Legal Services) ได้แก่ ผู้พิพากษา นักกฎหมายทนายความ อัยการ

3.11 การขนส่ง (Transportation) ได้แก่ นักบิน พนักงานขับรถจักรและขับเคลื่อนยนต์ คนขับรถพยาบาลคนขับรถบรรทุก นายสถานี พนักงานรถไฟลูกเรือ คนงานประจำเรือ พนักงานโทรศัพท์ และโทรเลข

3.12 การขาย (Sales) ได้แก่ พนักงานขาย ตัวแทนขายที่ดินและโรงเรียน ผู้ขายอาหาร เจ้าหน้าที่เครื่องอุปโภคบริโภค นายหน้าเงินกู้ พนักงานบริษัทประกันภัย – ประกันชีวิต ผู้เดินทางไปขายสินค้า (พ่อค้าเร่)

3.13 การจัดการ (Management) ได้แก่ ผู้บริหารโรงแรม ผู้จัดการ ผู้วางแผนการผลิต นายธนาคารและนักบัญชี

3.14 งานช่าง (Benchwork) ได้แก่ ช่างซ่อมเครื่องประดับ ช่างทำกุญแจ ช่างซ่อมวิดีโอ ช่างประกอบเครื่องมือไฟฟ้า ช่างซ่อมเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ช่างซ่อมเครื่องกลยานยนต์ ช่างซ่อมนาฬิกา ช่างเครื่องปรับอากาศ ช่างซ่อมกล้อ ช่างซ่อมเรือ ช่างซ่อมและติดตั้งวางสายโทรศัพท์

3.15 การจัดการเครื่องจักร (Machine Operation) ได้แก่ ช่างพิมพ์ ช่างเลื่อย ช่างหลอม ช่างเครื่องกลต่าง ๆ ช่างเทคนิคเครื่องกลโรงงาน พนักงานฝ่ายผลิต ช่างรีดโลหะ ช่างปั้น และ ช่างกรอ ช่างเครื่องจักรทำงานไม้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพเป็นสิ่งสำคัญเพราะบุคคลจะเกลียดงาน หรือชอบงานขึ้นอยู่กับงานหรืออาชีพที่บุคคลนั้นเลือก ไม่มีงานใดหรืออาชีพใดที่บุคคลจะชอบร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่งานที่เลือกนั้นจะต้องเป็นงานที่ชอบเป็นส่วนใหญ่ และการจะประสบความสำเร็จในด้านการงานหรือไม่ขึ้นอยู่กับอาชีพที่บุคคลนั้นเลือก ดังนั้นในการเลือกอาชีพของนักเรียน ควรจะต้องตัดสินใจเลือกอาชีพเสียแต่เนิ่น ๆ เพื่อจะได้เรียนวิชาต่าง ๆ และเตรียมตัวสำหรับอาชีพนั้น ๆ พร้อมทั้งต้องคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนด้วย (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 111; อ้างอิงมาจาก Super and Overstreet. 1960)

ความหมายของการเลือกอาชีพ

สำหรับการเลือกอาชีพนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านทั้งในต่างประเทศ และในประเทศ ดังต่อไปนี้

ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 90 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1965) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และในกระบวนการเลือกอาชีพนั้น บุคคลจะเลือกโดยห่างไกลจากความเป็นจริงในช่วงอายุต้น ๆ และระดับความเป็นจริงจะเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น

ฮอลแลนด์ (จำนัชร ช่างโชติ และคณะ. 2525 : 88 – 92 อ้างอิงมาจาก Holland's Theory.n.d.) สรุปว่า การเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกของบุคลิกภาพและความสนใจในอาชีพแสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพในการทำงานและการใช้เวลาว่าง และเน้นว่าถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพที่ชัดเจนแบบใดแบบหนึ่ง และได้รับความช่วยเหลือจากการให้คำปรึกษารวมทั้งการได้รับข้อมูล ทางด้านอาชีพเป็นอย่างดี บุคคลจะเลือกอาชีพได้อย่างสะดวกและเหมาะสม แต่ถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพ ไม่ชัดเจนหรือมีความสับสนในงานอาชีพจะประสบปัญหาในการเลือกอาชีพ

สำหรับในประเทศไทยนั้นก็มีผู้ให้ความหมายของการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

อรอนงค์ แจ่มผล (2525 : 10) กล่าวว่า การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ ผู้ที่ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างแท้จริง ได้แก่ บุคคลที่เลือกอาชีพโดยพิจารณาจากความเข้าใจในงาน โอกาสในการทำงานและโอกาสในการศึกษา รวมทั้งองค์ประกอบส่วนบุคคล ได้แก่ ความถนัด ความสามารถ ความสนใจและค่านิยมของบุคคล สอดคล้องกับคำกล่าวของ เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 14) และ อัจฉรา สุขารมย์ อรพินทร์ ชูชมและทัศนาทองภักดี (2540 : 8) ที่ว่าการเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจในการที่จะเลือกประกอบอาชีพหนึ่ง โดยคำนึงถึงความสนใจ ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ และค่านิยม นอกจากนี้การเลือกอาชีพยัง

สรุป การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด บุคลิกภาพ และค่านิยม นอกจากนี้การเลือกอาชีพนั้น บุคคลจะเลือกโดยห่างไกลจากความเป็นจริงในช่วงอายุต้นๆ และระดับความเป็นจริงจะเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น

ความสำคัญของการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพเป็นเรื่องของการตัดสินใจที่สำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในชีวิต เพราะมีผลสะท้อนถึงความสุขของตน ครอบครัวและรวมไปถึงความเจริญของประเทศชาติ สำหรับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น เป็นการวางแผนทางในการเลือกอาชีพและแนวทางในการดำเนินชีวิต ดังนั้น นักการศึกษาจึงได้ให้ความสำคัญ ความสนใจ เพราะการวางรากฐาน การวางแผนทางที่ถูกต้องในระดับนี้ จะช่วยแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ (ธีรฤดี ประทุมพรรัตน์, 2521 : 170) นอกจากนี้ถ้าบุคคลใดเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม ย่อมทำให้บุคคลนั้นมีความพึงพอใจและเป็นสุขกับชีวิตการทำงานในอนาคตของเขาเนื่องจากการที่จะเลือกอาชีพได้นั้นจะต้องมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้ในระยะเวลาอันสั้น และยังกล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสนใจ สัมฤทธิ์ผลในการเรียน ครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

นอกจากนี้ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527 : 25) กล่าวว่า อาชีพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ เกียรติยศ ชื่อเสียง การประกอบอาชีพจะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเองรู้สึกว่ามีค่า สามารถพึ่งตนเองได้และทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้

สำหรับ กิ้นซ์เบอร์ก (คมเพชร นัตรศุกุล, 2521: 76 ; อ้างอิงมาจาก Ginzberg, 1951) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพมี 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง หมายถึง การตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นว่าสังคมต้องการอาชีพอะไร ก็ควรเลือกอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ
2. องค์ประกอบทางการศึกษา หมายถึง คุณภาพและปริมาณทางการศึกษา ย่อมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
3. องค์ประกอบด้านค่านิยม ค่านิยมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ เช่น นิยมเลือกอาชีพที่สังคมยกย่อง มีรายได้สูง เป็นต้น

ศุภวดี บุญญวงษ์ (2528 : 20 – 22) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเปรียบเสมือนการเลือกคู่ครองบางคน ได้รับความสำเร็จในอาชีพซึ่งเหมือนกับผู้ที่ได้รับความสำเร็จในชีวิตครอบครัว มีความมั่นคงอยู่ดีมีสุข บางคนก็ล้มเหลวในอาชีพหรือไม่มีอาชีพเพราะขาดความสามารถหรืออุปนิสัยไม่เอื้ออำนวย การเข้าสู่อาชีพก็เช่นกันกับการเข้าสู่ชีวิตครอบครัว กล่าวคือ เป็นการเลือกตามความ

1. การเลือกอาชีพตามความรู้สึกชอบและสนใจ ย่อมจะได้รับความสำเร็จด้านอาชีพ สูงกว่าการประกอบอาชีพโดยไม่ชอบ ไม่มีความถนัด

2. การเลือกอาชีพโดยการทดลองปฏิบัติมีโอกาสที่จะช่วยให้บุคคลตัดสินใจเลือก อาชีพได้ดีขึ้น

3. การเลือกอาชีพตามวัยและวุฒิภาวะ บุคคลมีความสนใจในอาชีพต่างกันตามวัย และวุฒิภาวะ

4. การเลือกอาชีพตามกลุ่มอาชีพ บุคคลจะต้องสำรวจตนเองให้ชัดว่าตนเองจะออกมา ในกลุ่มอาชีพของสิ่งแวดล้อมแบบใด แล้วจึงเลือกหรือสร้างงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในกลุ่มอาชีพนั้น ๆ ให้เกิดผลและมีความก้าวหน้าต่อไป

5. การเลือกอาชีพตามพื้นฐานครอบครัวและสังคมแวดล้อม การตัดสินใจของบุคคลมี ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับพื้นฐานครอบครัว และสังคมแวดล้อมของบุคคลเป็นอย่างมาก อีกด้วย เช่น ระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การเลือกอาชีพนั้นมีความสำคัญและเป็นเรื่องที่ไม่ สามารถตัดสินใจได้ง่าย แต่ต้องศึกษาว่าตนเองมีความต้องการ ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ ค่านิยม และคำนึงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งจะต้องศึกษาความ ต้องการของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ศึกษาความต้องการของสังคม ประเทศชาติและสภาวะการมีงานทำ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จนั้น เป็นปัญหาที่สร้างความยุ่งยากให้แก่บุคคลมาก จึงมีผู้ให้ความสนใจศึกษาเรื่องการเลือกอาชีพ ทำให้เกิดทฤษฎีการเลือกอาชีพขึ้นหลายทฤษฎี ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของวิลเลียมสัน (Williamson's Traits and Factors Theory) วิลเลียมสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529:66-67; อ้างอิงมาจาก Williamson.1937) เป็นผู้นำ แนวคิดในการให้คำปรึกษา โดยเน้นลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ดังนั้น วิลเลียมสัน จึงตั้งชื่อทฤษฎีการเลือกอาชีพของเขาว่า “ ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของ บุคลิกภาพ” ซึ่งมีความเชื่อว่า “ อาชีพของบุคคลมิใช่การลองผิดลองถูก แต่ต้องใช้ความคิดใน การวินิจฉัยวิเคราะห์อย่างดี” และทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดของจิตวิทยาความแตกต่างระหว่าง บุคคลและจิตวิทยาประยุกต์ ที่กล่าวว่า แต่ละบุคคลประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญหลายประการ เช่น

ความสามารถ ความถนัด เซวณปัญญา ความสนใจ ค่านิยม ความต้องการ และบุคลิกภาพ สำหรับการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลนั้น แต่ละบุคคลจะเลือกอาชีพโดยพิจารณาลักษณะของอาชีพ ประกอบการพิจารณาลักษณะของตนเอง พร้อมทั้งจะพิจารณาความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่จะใช้เตรียมตัวประกอบอาชีพ

โดยสรุป ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ เป็นทฤษฎีการเลือกอาชีพที่มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. บุคคลแต่ละคนที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถสังเกต วัด และจัดจำแนกได้
2. อาชีพแต่ละอาชีพ ต้องการผู้ประกอบอาชีพที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป
3. การแนะแนวอาชีพ ควรเป็นกระบวนการที่จัดวางตัวบุคคลและงานให้เข้าคู่กัน หรือสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

2. ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอปพอก (Hoppock's Composite Theory) (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 87-88 ; อ้างอิงมาจาก Hoppock. 1967) กล่าวถึงความต้องการของบุคคล และความสำคัญของข้อสนเทศเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมว่า เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลือกอาชีพและพัฒนาอาชีพ และกล่าวถึงหลักการที่สำคัญในการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

2.1 บุคคลจะเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง และความต้องการประการหนึ่ง คือ ความต้องการที่จะปฏิบัติตามค่านิยมของตนเอง

2.2 อาชีพที่บุคคลเลือก มักจะเป็นอาชีพที่บุคคลเชื่อว่าจะสนองความต้องการส่วนใหญ่ของบุคคลนั้นได้ดีที่สุด

2.3 บุคคลอาจจะรับรู้ความต้องการของตนอย่างชัดเจนถูกต้องหรืออาจจะรับรู้อย่างเลื่อนรางว่า มีบางสิ่งบางอย่างที่ดึงดูดความสนใจ แต่ไม่ว่าบุคคลจะรับรู้ความต้องการของตนเองได้ชัดเจนหรือไม่เพียงใด ความต้องการดังกล่าวก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.4 พัฒนาการทางอาชีพเริ่มเกิดขึ้นเมื่อบุคคลตระหนักเป็นครั้งแรกว่า อาชีพสามารถช่วยสนองความต้องการของตนได้

2.5 พัฒนาการทางอาชีพจะดำเนินก้าวหน้าไป และอาชีพที่เลือกจะดีขึ้นถ้าบุคคลสามารถคาดคะเนอาชีพที่จะเลือกจะสนองความต้องการของตนเองได้ดีเพียงใด และความสามารถในการคาดคะเนนั้นจะขึ้นกับความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความสามารถที่จะวินิจฉัยวิเคราะห์ได้กระจ่างชัด

2.6 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคล เช่น ความสามารถความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ค่านิยม และฐานะทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการเลือกอาชีพ เพราะช่วยให้บุคคลได้ตระหนักถึงความต้องการของตนเอง และช่วยให้บุคคลสามารถคาดคะเนได้ว่า อาชีพที่เขาจะเลือกนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้มากน้อยเพียงใด

2.7 ข้อสนเทศทางอาชีพ จะมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้บุคคลได้ค้นพบอาชีพต่างๆ ที่อาจจะสนองความต้องการของตน และช่วยให้บุคคลสามารถคาดคะเนได้ว่า อาชีพใดจะสนองความต้องการของตนได้ดีกว่าอาชีพอื่น ๆ

2.8 ความพึงพอใจในงานหรืออาชีพ จะขึ้นกับงานที่บุคคลได้ทำนั้นสนองความต้องการ ตามที่บุคคลนั้นคาดหวังมากน้อยเพียงใด และระดับความพึงพอใจจะพิจารณาได้จาก อัตราส่วนของความต้องการที่ได้รับการตอบสนองและความต้องการที่คาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนอง

2.9 ความพึงพอใจเป็นผลจากงานที่สนองความต้องการของบุคคลในปัจจุบัน หรือเป็นผลจากงานซึ่งมีที่ท้าวาจะสนองความต้องการของบุคคลนั้นในอนาคต

2.10 การเลือกอาชีพของบุคคลหรืออาชีพที่บุคคลจะเลือก จะเปลี่ยนได้เสมอ ถ้าบุคคลนั้นเชื่อว่าการเปลี่ยนนั้น ๆ จะสนองความต้องการของเขาได้ดีกว่า

3. ทฤษฎีการเลือกอาชีพของไครท์ (Crites) (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 91 – 94 อ้างอิงมาจาก Crites. 1971) เสนอความคิดว่า เมื่อเกิดการเลือกอาชีพนั้น (1) บุคคลจะต้องมีอาชีพที่จะเลือกสนองอาชีพหรือมากกว่านั้น ถ้าบุคคลไม่มีทางเลือก การเลือกอาชีพจะเกิดไม่ได้ (2) แรงกระตุ้นในการเลือกอาชีพ ได้แก่ ความคาดหวังของสังคมที่ว่า “ทุกคนควรทำงาน” และ (3) บุคคลจะต้องมีอิสระในการประกอบอาชีพที่เขาเลือก ถ้าเขาถูกจำกัดในการประกอบอาชีพ เขาจะไม่สามารถเลือกอาชีพได้

นอกจากนี้ ไครท์ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพเพื่อเป็นพื้นฐานในการตั้งทฤษฎีการเลือกอาชีพ จากงานวิจัยต่าง ๆ ของเขาไว้ดังต่อไปนี้

การเลือกอาชีพ หมายถึง อาชีพซึ่งบุคคลกล่าวว่า “เขาจะเลือกประกอบอาชีพนั้น” และการเลือกอาชีพในทางปฏิบัติ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น เป็นการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคล

แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของไครท์ประกอบด้วย (1) การเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความเป็นจริงมากที่สุด และแสดงให้เห็นว่า บุคคลคิดว่า เขาจะประกอบอาชีพอะไร (2) ความชอบในอาชีพ ได้แก่ การที่บุคคลมีความประสงค์ หรืออยากจะประกอบอาชีพนั้น ๆ ถ้าเงื่อนไขในสภาพความเป็นจริงเปิดโอกาสให้ (3) ความปรารถนาหรือความมุ่งหวังในอาชีพ ได้แก่ การที่บุคคลมุ่งหวังว่าจะประกอบอาชีพอะไร และ (4) ความสนใจในอาชีพมีความคล้ายคลึงกับความชอบในอาชีพ แต่มีความเป็นจริงมากกว่า เพราะความสนใจมีความสัมพันธ์กับการเข้าเป็นสมาชิกและ/หรือประกอบอาชีพนั้น ๆ

สำหรับแนวความคิดทั้ง 4 ประการข้างต้นนี้ จะมีอิสระต่อกันแต่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ส่วนลักษณะทั่วไปของการเลือกอาชีพที่ไครท์กล่าวไว้มีดังนี้

1. การเลือกอาชีพ เป็นพฤติกรรมที่เป็นระบบมิใช่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยความบังเอิญ แต่ละบุคคลจะมีการเลือกอาชีพที่แตกต่างกัน

2. การเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรต่าง ๆ เช่น

2.1 ตัวแปรสิ่งเร้า (Stimulus Variables) ได้แก่

2.1.1 วัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ แต่ผลของวัฒนธรรมที่มีต่อการเลือกอาชีพไม่เป็นแบบแผนเดียวกันเพราะยังไปเกี่ยวข้องกับระดับชั้นต่าง ๆ ในสังคมอีกด้วย

2.1.2 ระดับชั้นทางสังคม มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ เช่น วัฒนธรรม เชื้อชาติ ปัญญา

2.1.3 เชื้อชาติ มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

2.1.4 พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ จะพบว่า การเลือกอาชีพระหว่างชนบทและในเมืองมีความแตกต่างกันมาก

2.1.5 ชุมชน เพื่อน และจรรยาบรรณในกลุ่มอาชีพ ยังสรุปไม่ได้ว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

2.1.6 ครอบครัว อาชีพของบิดา และการเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์กัน ส่วนการเลียนแบบจากบิดามารดาและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับการเลือกอาชีพยังไม่สามารถสรุปได้

2.1.7 โรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของประสบการณ์ในการศึกษากับการเลือกอาชีพยังมีจำกัด แต่มีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนอาจจะเป็นตัวกลางที่สำคัญในการเลือกอาชีพ

2.2 ตัวแปรตอบสนอง (Response Variables) ได้แก่

2.2.1 ความถนัดทั่วไป ความสามารถทางสมอง ไม่เพียงแต่จะมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพเท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กับความชอบ และความปรารถนาหรือความมุ่งหวังในอาชีพด้วย

2.2.2 ความสนใจมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ ความสนใจที่วัดได้จากแบบสำรวจความสนใจในอาชีพมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในอาชีพและการเลือกอาชีพของเพศหญิงจะมีสูงกว่าของเพศชาย

2.2.3 บุคลิกภาพ มีหลักฐานสนับสนุนว่า อัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ที่กล่าวถึงการเชื่อมโยงของตัวแปรทั้งสองนี้ นอกจากนี้ก็มีงานวิจัยบางเรื่องได้ศึกษาถึง การประเมินตนเอง ประโยชน์ในการเลี้ยงค่านิยม และเป้าหมายชีวิตว่ามีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ แต่ยังไม่สามารถสรุปได้แน่นอนเท่ากับอัตมโนทัศน์หรืออัตมโนคติ

3. การเลือกอาชีพ บุคคลนิยมเลือกอาชีพเป็นสาขาอาชีพ

ไครท์ กล่าวถึง การวัดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ไว้ว่าเครื่องมือที่ไครท์ใช้วัดการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคล ได้แก่ การสัมภาษณ์ คำถามปลายเปิด และแบบสอบถาม สำหรับคำถามแบบปลายเปิดนั้นเป็นการวัดการเลือกอาชีพที่ดีที่สุดและมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .70 - .80 นอกจากนี้ ไครท์ก็กล่าวถึงพัฒนาการของการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

3.1 การเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการแบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ แต่ไม่ได้มีความต่อเนื่องกันทั้งหมด เพราะอย่างน้อย พบว่ามีความไม่ต่อเนื่องเกิดขึ้นครั้งหนึ่งในช่วงอายุ 14-16 ปี

3.2 ภายหลังอายุ 16 ปี กระบวนการเลือกอาชีพจะเฉพาะเจาะจงมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือก ความชอบ ความปรารถนาหรือความมุ่งหวังและความสนใจ มีการเปลี่ยนแปลง

3.3 มีลำดับขั้นในกระบวนการเลือกอาชีพ แต่ยังกำหนดขอบเขตไม่ได้ดีนัก บางครั้งเป็นไปได้ว่า ช่วงเพ้อฝัน (Fantasy Stage) เริ่มเมื่ออายุ 9 ปี และสิ้นสุดเมื่ออายุ 13 ปี การก่อตัวของความคิดของการเลือกอาชีพและการเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจงจะปรากฏขึ้นในระหว่างอายุ 18 - 21 ปี ในช่วงหรือระยะความเป็นจริง (Realistic Stage) ซึ่งเป็นระยะที่มีความเป็นจริงมากขึ้นในการเลือกอาชีพ

จากทฤษฎีการเลือกอาชีพที่กล่าวข้างต้น ได้กล่าวถึง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน คือ ความสามารถทางการเรียน ความสนใจในอาชีพ ค่านิยม ความต้องการบุคลิกภาพ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองและรายได้ของผู้ปกครอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพมีหลายทฤษฎี และทฤษฎีที่จะเสนอต่อไปนี้จะกล่าวถึงเฉพาะขั้นพัฒนาการทางอาชีพของทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์กและของซูเปอร์ สำหรับขั้นพัฒนาการทางอาชีพของแต่ละทฤษฎีมีดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์ก (Ginzberg's Theory of Career Development) กินซ์เบิร์ก (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2529 : 97-99 ; อ้างอิงมาจาก Ginzberg, 1951) ได้พัฒนาทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพมาจากทฤษฎีการเลือกอาชีพ สำหรับขั้นพัฒนาการทางอาชีพนั้น จำแนกได้เป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะของความเพ้อฝัน เป็นระยะที่เด็กมีอายุประมาณ 6 – 11 ปี ในระยะนี้เด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปของความปรารถนา เด็กไม่สามารถประมาณความสามารถหรือโอกาสหรือขอบเขตต่าง ๆ ของความจริงได้ เด็กจะเชื่อว่าเขาสามารถจะเป็นสิ่งที่เขาต้องการจะเป็นได้ และความคิดเพ้อฝันของเขาจะไม่คงที่จะแปรเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ โดยไม่ได้คำนึงถึงข้อเท็จจริง หรือสภาพของความเป็นไปได้ตลอดทั้งความสามารถของตนเอง โดยคิดฝันเองว่าเมื่อโตขึ้นเขาจะประกอบอาชีพอะไรก็ได้ เช่น คิดจะเป็นแพทย์ ตำรวจ ทหาร พยาบาล เป็นต้น โดยอาจจะได้รับอิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือต่าง ๆ เป็นต้น

ระยะที่ 2 ระยะพิจารณาเลือกอาชีพโดยยังไม่ตัดสินใจแน่นอน เป็นระยะที่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 11 - 17 ปี ในระยะนี้ เด็กจะพิจารณาเลือกอาชีพจากลักษณะของตนเอง เช่น จะนำความสนใจ ความสามารถ และค่านิยมของตนมาร่วมพิจารณาเลือกอาชีพ ในบางครั้งเด็กก็จะพิจารณาจากลักษณะอาชีพตามที่พบเห็น หรือตามที่ตนเข้าใจแต่ยังมิได้พิจารณาองค์ประกอบ

2.1 ระยะเวลาสนใจ อยู่ในช่วง 11 - 12 ปี ระยะนี้ความสนใจเป็นพื้นฐานสำคัญในการเลือกอาชีพ โดยเด็กจะไม่คำนึงถึงความสามารถที่แท้จริง เพียงแต่ตระหนักว่าความสามารถเป็นสิ่งจำเป็นในการเลือกอาชีพด้วยเหมือนกัน

2.2 ระยะเวลาสามารถ อยู่ในช่วงอายุ 13 - 14 ปี ระยะนี้เด็กได้คำนึงถึงความสามารถในการเลือกอาชีพ โดยเด็กพิจารณาว่า นอกจากความสนใจจะมีความสำคัญแล้ว ความสามารถก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนเลือกอาชีพ แต่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องความสามารถยังไม่สมบูรณ์ การเลือกอาชีพในระยะนี้จึงยังไม่มีการตัดสินใจที่แน่นอน

2.3 ระยะคำนิยม อยู่ในช่วงอายุ 15 - 16 ปี ระยะนี้คำนิยมเริ่มเข้ามาสู่กระบวนการตัดสินใจในการเลือกอาชีพและในระยะนี้เด็กจะให้ความสำคัญของคำนิยม เหนือกว่าความสนใจและความสามารถ

2.4 ระยะหวั่นไหวหวัต่อของการเลือกอาชีพ อยู่ในช่วงอายุประมาณ 17 ปี ระยะนี้บุคคลได้นำความสนใจ ความสามารถและคำนิยม มาพิจารณาร่วมกันในการเลือกอาชีพ แต่องค์ประกอบหรือปัจจัยทางสภาพความเป็นจริงยังนำมาร่วมพิจารณาด้วยน้อยมาก ในระยะนี้มีการวางแผนการเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ได้มีการตัดสินใจที่แน่นอน ระยะนี้ยังอยู่ในขั้นทดลองเลือก แม้ว่าบุคคลจะตระหนักว่าการตัดสินใจของเขาในระยะนี้นั้นจะมีผลต่ออนาคตของเขา

ระยะที่ 3 ระยะความเป็นจริง อยู่ในช่วงอายุ 17 ปี จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาการเลือกอาชีพตามสภาพความเป็นจริง โดยพิจารณาองค์ประกอบทางด้านอาชีพ และองค์ประกอบส่วนบุคคลประกอบกันเพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพและจะพิจารณาตามสภาพความเป็นจริง สำหรับระยะความเป็นจริงนี้ จำแนกเป็น 3 ระยะย่อย ๆ คือ

3.1 ระยะสำรวจอาชีพ เป็นระยะที่บุคคลจะสำรวจอาชีพ และโอกาสในการเลือกอาชีพนั้น ๆ ว่าอาชีพใดจะเหมาะกับตนเอง โดยพยายามจะตัดสินใจเลือกให้ตรงกับความเป็นจริง

3.2 ระยะการรวมตัวของความคิดที่จะเลือกอาชีพ เป็นระยะที่บุคคลเริ่มตัดสินใจอย่างจริงจัง โดยมีการรวมชอมระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเลือกอาชีพนั้น ซึ่งระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพร้อมที่จะเลือกอาชีพ ภายหลังจากที่ได้ฝึกความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้พอสมควรแล้ว

3.3 ระยะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจง ระยะนี้บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจง โดยพยายามที่จะกำหนดอาชีพต่าง ๆ ที่จะเลือกให้แคบเข้า เพื่อให้ได้อาชีพที่เฉพาะเจาะจง และเตรียมที่จะลงมือดำเนินการตามที่ได้ตัดสินใจเลือก โดยการหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนการตัดสินใจ

นอกจากนี้ กิ๊งเบิร์กยังให้แง่คิดว่า เนื่องจากการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ ดังนั้น จึงไม่ควรบังคับให้เด็กเลือกอาชีพเร็วเกินไป ควรพิจารณาลำดับขั้นของระยะการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก พร้อมทั้งพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super's Theory of Career Development)
ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2529 : 104 - 107 ; อ้างอิงมาจาก Super, 1957) กล่าวถึง
ขั้นพัฒนาการทางอาชีพโดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเจริญเติบโต อยู่ในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นขั้นของการพัฒนาความรู้สึกรู้จักคิดที่มีต่อตนเองหรืออัตมโนทัศน์ โดยเริ่มพัฒนาจากการถือตนตามแบบบุคคลสำคัญในครอบครัวหรือในโรงเรียน ในช่วงแรกของขั้นการเจริญเติบโตนี้ เด็กจะมีความต้องการและความพอใจสูงมาก ส่วนความสนใจและความสามารถจะมีความสำคัญมากขึ้นเมื่อเด็กได้มีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มขึ้น และได้มีโอกาสทดสอบในสภาพความเป็นจริงมากขึ้น สำหรับขั้นการเจริญเติบโตจำแนกเป็นระยะย่อย ๆ 4 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะที่เด็กยังไม่สนใจเลือกอาชีพ ระยะนี้เด็กจะมีอายุอยู่ในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต

ระยะที่ 2 ระยะเพื่อฝัน เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 4-10 ปี เป็นระยะที่เด็กจะคิดถึงเรื่องอาชีพในลักษณะเพื่อฝันและอาจมีการเล่นหรือการแสดงบทบาทตามความเพื่อฝัน

ระยะที่ 3 ระยะความสนใจ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 11-12 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพตามความสนใจของตนเอง โดยจะใช้ความชอบและความสนใจเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกอาชีพและกิจกรรมต่าง ๆ

ระยะที่ 4 ระยะความสามารถ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ ของตน และมีความต้องการจะลองหรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการสำรวจ ขั้นนี้บุคคลจะมีอายุระหว่าง 15-24 ปี เป็นขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพขณะอยู่ในโรงเรียน โดยสำรวจจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรือจากงานอดิเรก หรือจากการทำงานพิเศษ และทดลองสวมบทบาทงานหรืออาชีพนั้น ๆ ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มแสวงหาประสบการณ์จากการทำงาน และจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับขั้นการสำรวจนี้ แบ่งเป็นระยะย่อย ๆ 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ตัดสินใจแน่นอน อยู่ในช่วงอายุ 15-17 ปี โดยบุคคลจะพิจารณาเลือกอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม และโอกาสในการได้ทำงาน สำหรับในระยะนี้นั้น จะมีการลองเลือกลองปฏิบัติ อกิปรายการทำงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ และประสบการณ์อื่น ๆ

ระยะที่ 2 ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ หรือระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 18- 21 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้น โดยพิจารณาจากลักษณะของตนเอง ลักษณะของงานอาชีพ และ

ระยะที่ 3 ระยะทดลองปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 22 - 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้ว และเริ่มทดลองปฏิบัติงานหรือทำงานในอาชีพที่เลือกนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างหลักฐาน เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพที่ถาวร อยู่ในช่วงอายุ 25-44 ปี เป็นขั้นที่บุคคลได้ค้นพบงานที่เหมาะสม มีความตั้งใจและความพยายามในการทำงาน เพื่อจะได้ยึดเป็นอาชีพที่ถาวร แต่ในระยะต้น ๆ ของขั้นสร้างหลักฐานนี้ อาจมีการทดลองงานและเปลี่ยนแปลงงานอยู่บ้าง แต่บางคนก็อาจจะไม่มีการทดลองงานหรือเปลี่ยนงาน สำหรับขั้นสร้างหลักฐานนี้ แบ่งเป็นระยะย่อย ๆ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะทดลองปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 25 – 30 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรแล้ว แต่อาจมีการเปลี่ยนงาน หากว่าบุคคลนั้นไม่พึงพอใจในงาน แต่หากงานนั้นไม่เหมาะสม ซึ่งก็อาจจะมีการเปลี่ยนงานอีกครั้งหนึ่งหรือสองครั้ง จึงจะพบงานที่ยึดเป็นอาชีพถาวร แต่สำหรับบางคนอาจไม่มีระยะนี้ คือ เขาจะประกอบอาชีพถาวรเลย ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ระยะที่ 2 ระยะการสร้างความมั่นคงในอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 31 - 44 ปี ระยะนี้บุคคลจะเริ่มทำงานตามแผนอาชีพที่กระจำจัดเพื่อสร้างงานให้มีความมั่นคงและพัฒนางานให้ก้าวหน้า

ขั้นที่ 4 ขั้นการคงไว้ซึ่งความมั่นคงในอาชีพหรือขั้นของชีวิตที่มั่นคง อยู่ในช่วงอายุ 45 – 64 ปี เป็นขั้นที่บุคคลมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยจะประกอบอาชีพที่เลือกแล้ว และสร้างความก้าวหน้าและความมั่นคงในการประกอบอาชีพนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นความเสื่อมถอย เป็นขั้นที่บุคคลมีอายุ 65 ปีขึ้นไป ในขั้นนี้บุคคลจะเริ่มลดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ เริ่มมีความเสื่อมถอย ทั้งพลังปัญญาและพลังทางร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมของงานและหยุดงานนั้นไปในที่สุด หรืออาจจะมีกิจกรรมอื่นหรืองานครั้งเวลาหรืองานอดิเรกทดแทนงานของอาชีพเดิมสำหรับขั้นความเสื่อมถอยนี้ จำแนกเป็นระยะย่อย ๆ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะลดการทำงานลง อยู่ในช่วงอายุ 65 - 70 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพของตน การทำงานของบุคคลในช่วงนี้จะช้าลง บางคนมีการเปลี่ยนหน้าที่การงาน ลักษณะงานหรืออาจจะทำงานเปลี่ยนบางเวลา

ระยะที่ 2 ระยะเลิกประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง คือ ตั้งแต่อายุ 71 ปีขึ้นไป เป็นช่วงของการพักผ่อน หยุดประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง แต่บางคนอาจจะทำงานไปเรื่อย ๆ จนสิ้นอายุขัย

จากขั้นพัฒนาการทางอาชีพ ของทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่า อายุ 15-17 ปี จะเป็นระยะเริ่มพิจารณาและทดลองเรื่องอาชีพ แต่ยังไม่ตัดสินใจแน่นอนในการเลือกอาชีพจะพิจารณาอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม และโอกาสในการได้ทำงาน นอกจากนี้อาจจะสำรวจตัวเอง สำรวจอาชีพขณะอยู่ในโรงเรียน

ค่านิยมในอาชีพ

ความหมายของค่านิยมในอาชีพ

สำหรับค่านิยมนั้นมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้ คือ เครช (Krech. 1962 : 102) ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นความต้องการของตนว่าเป็นสิ่งที่ดี และสิ่งที่ไม่เป็นที่ต้องการของตนว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ในปี ค.ศ. 1969 โรคิส (Rokeach.1969) ได้ให้ความหมายว่าค่านิยม คือ ความเชื่อที่แต่ละบุคคลยึดถือว่า ควรปฏิบัติอย่างไร สิ่งใดมีคุณค่าหรือสิ่งใดไม่มีคุณค่า โดยทั่วไปค่านิยมจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ค่านิยมเป็นมาตรฐานในการตัดสินว่า สิ่งใดดี สิ่งใดเลว และใช้ในการตัดสินพฤติกรรมของบุคคลด้วย

สำหรับในประเทศไทย ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2522) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะบ่งชี้ว่า บุคคลจะประพฤติหรือปฏิบัติตนอย่างไรทั้งต่อตัวเองและสังคม การเลือกแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับค่านิยมที่ยึดถือเป็นประการสำคัญ เพราะค่านิยมเป็นหลักที่ควบคุมการรับรู้ การตัดสินใจ การเลือกและการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมของบุคคล ส่วน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 21) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่า หมายถึง สภาพหรือการกระทำหรือสิ่งทีคนในสังคมใดสังคมหนึ่งเชื่อถือว่ามีคุณค่า ควรยึดถือหรือยึดมั่น เพื่อจะได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของสังคมหรือของตัวเอง นอกจากนี้ค่านิยมมักเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และตามความคิดเห็นของคนในสังคม

เช่นเดียวกัน ค่านิยมในการเลือกอาชีพ ฮอปพอก (Hoppock.1967) กล่าวว่า ค่านิยมมีความสัมพันธ์และสำคัญยิ่งต่อ (1) การเลือกงาน (2) ค่านิยมในการทำงาน และ (3) ความพึงพอใจในงาน นอกจากนี้องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานหรืออาชีพ ได้แก่ องค์ประกอบทางการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม ส่วน เพอร์โรน (Perrone. 1965 : 254) ให้ความหมายของค่านิยมในอาชีพว่าหมายถึงแนวโน้มที่บุคคลมีปฏิกิริยาต่อความพอใจหรือไม่พอใจเกี่ยวกับงานอันเป็นผลมาจากการสังเกต พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้ว สอดคล้องกับความหมายของ ซูเปอร์ (Super.1970) และผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 50) ที่กล่าวถึงค่านิยมในการทำงานหรืออาชีพว่า หมายถึง สิ่งทีบุคคลเชื่อว่ามีค่าและมีความสำคัญต่อการทำงานของเขา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความรู้สึกพึงพอใจที่คนเรามักจะแสวงหาจากงานที่เขาทำหรือเป็นความรู้สึกพึงพอใจอันเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากงานของเขา สิ่งทีคนเรายึดถือแต่ละอย่างนี้มีความสำคัญไม่เท่าเทียมกันเสมอไป บางอย่างอาจมีความสำคัญอย่างใหญ่หลวงต่อคนบางคน แต่บางอย่างก็อาจมีความสำคัญน้อยมากต่อคนอื่น ๆ ก็ได้

สรุป ค่านิยมในอาชีพ หมายถึง สภาพหรือการกระทำหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่ามีค่าและมีความสำคัญมากต่อการทำงานของเขา และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความรู้สึกพึงพอใจที่คนเรามักจะแสวงหาจากงานหรือจากการทำงาน

องค์ประกอบของค่านิยมในอาชีพ

มีผู้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็นหลาย ๆ ด้าน แตกต่างกันไปบ้าง คล้ายคลึงกันบ้าง ดังต่อไปนี้

เซนเตอร์ส (ประมวลวิทยากร. 2520 : อ้างอิงมาจาก Centers.1949:151–160) ได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า Job Values and Desires Questionnaires ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ 10 ด้านคือ

1. ด้านความเป็นผู้นำ (Leadership)
2. ด้านประสบการณ์ที่น่าสนใจ (Interesting Experience)
3. ด้านความนิยมนับถือ (Esteem)
4. ด้านอำนาจ (Power)
5. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security)
6. ด้านการได้แสดงออกด้วยตนเอง (Self – Expression)
7. ด้านรายได้ (Profit)
8. ด้านชื่อเสียง (Fame)
9. ด้านการบริการสังคม (Social Service)
10. ด้านความมีอิสระ (Independence)

กริบบอนส์ และ โลเนส (Gribbons and Lohnes.1965 : 250) ได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 12 ด้านคือ

1. ด้านความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง โอกาสที่จะรุ่งเรืองและก้าวหน้าในการทำงาน มีอนาคตดี สามารถที่จะได้เป็นผู้จัดการในองค์กรและสามารถที่จะทำงานโดยได้จากงานระดับต่ำขึ้นไปถึงงานระดับสูงได้
2. ด้านความต้องการ (Demand) หมายถึง งานที่เป็นที่ต้องการของสังคม
3. ด้านสภาพทางภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว (Geographic Location and Travel) หมายถึง งานที่ได้ท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ และได้รับการเรียนรู้จากการท่องเที่ยว
4. ด้านความสนใจ (Interest) หมายถึง งานที่ตนสนใจจะกระทำอย่างแท้จริง
5. ด้านการแต่งงานและครอบครัว (Marriage and Family) หมายถึง งานที่พอจะมีเวลาให้แก่ครอบครัว บ้าน และสัตว์เลี้ยง
6. ด้านการบริการสังคม (Social Service) คือการมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น สามารถทำให้ผู้อื่นได้รับความพอใจได้

7. ด้านการเกี่ยวข้องกับบุคคล (Personal Contact) คือการมีโอกาสได้พบเพื่อนใหม่ ๆ ชอบพบปะกับบุคคล และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

8. ด้านความสามารถ (Preparation Ability) หมายถึง การทำงานที่ต้องใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

9. ด้านเกียรติยศ (Prestige) หมายถึง งานที่ทำให้บุคคลอื่นมีความชื่นชมในตน ให้การยอมรับและยกย่อง

10. ด้านเงินเดือน (Salary) หมายถึง งานที่มีรายได้ดีพอที่จะจ้่าจุนครอบครัวและเหลือเก็บสะสมไว้

11. ด้านความพอใจ (Satisfaction) หมายถึง งานที่ทำแล้วทำให้เกิดความสุข ความพอใจได้ทำในสิ่งที่ได้ผลคุ้มค่า

12. ด้านจุดมุ่งหมายส่วนตัว (Personal Goals) หมายถึง งานที่สามารถพัฒนาตนเองและทำให้รู้จักตนเองดีขึ้น

เพอร์โรน (Perrone, 1965 : 254) แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 16 ด้านคือ

1. ด้านรายได้ดี (Good Income)
2. ด้านความสนใจในงานอย่างแท้จริง (Really Interesting Work)
3. ด้านการใช้ความสามารถพิเศษ (Use Special Talent)
4. ด้านการเดินทาง (Travel)
5. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น (Be Helpful to Others in Society)
6. ด้านการทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความสามารถ (Function in a Supervisory Capacity)
7. ด้านความก้าวหน้า (Get Ahead Rapidly)
8. ด้านการทำงานกับคน (Work with People)
9. ด้านการทำงานกับสิ่งของวัตถุ (Work with Things or Materials)
10. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security Future)
11. ด้านการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Do Original Creative Work)
12. เป็นอิสระ (Free from Supervision in One's Work)
13. มีเวลาพอที่จะให้แก่ครอบครัว (Have Enough Time for One's Family)
14. มีเวลาพอที่จะอุทิศให้แก่งานอดิเรก (Have Time to Pursue One's Interests and Hobbies)
15. มีโอกาสที่จะศึกษาต่อไปได้อีก (Have Opportunity to Pursue Further Studies)
16. มีโอกาสที่จะพัฒนาทักษะในการทำงาน (Have Opportunity to Improve Work Skills)

นอกจากนี้ ซูเปอร์ (Super, 1970) ได้จำแนกค่านิยมในอาชีพเป็น 15 ด้านคือ

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์ คิดค้น ออกแบบ และพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์

2. ด้านการบริหารหรือการจัดการ (Management) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ต้องมีการวางแผนและจัดสรรงานให้ผู้อื่นทำ ค่านิยมด้านนี้ จะพบในบุคคลที่ชอบงานทางด้านธุรกิจหรือบุคคลที่สนใจในการติดต่อกับบุคคลหลาย ๆ อาชีพ หรือบุคคลที่ชอบวางแผนการทำงานของตนเอง

3. ด้านสัมฤทธิ์ผล (Achievement) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ส่งเสริมให้บุคคลประสบความสำเร็จจากการทำงาน และก่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน ทั้งยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลมุ่งมั่นทำงานเพื่องานด้วย บุคคลที่มีค่านิยมในอาชีพด้านสัมฤทธิ์ผลนี้ จะมีลักษณะมุ่งมั่นในการทำงานและต้องการเห็นผลสำเร็จในการทำงาน

4. ด้านสภาพแวดล้อม (Surrounding) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศสุขสบาย และบุคคลที่ทำงานในสภาพแวดล้อมนั้นแล้วเกิดความสุข ค่านิยมในอาชีพด้านสภาพแวดล้อมนี้เน้นสภาพแวดล้อมทางวัตถุที่จะช่วยอำนวยความสะดวกประสบความสำเร็จในการทำงาน เช่น สภาพที่ทำงานที่สะอาด ไม่มีเสียงอึกทึก ไม่ร้อนจัดหรือเย็นจัดเกินไป สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อบุคคลที่มีความสนใจสภาพแวดล้อม พร้อม ๆ กับสนใจการทำงาน

5. ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน (Supervisory Relations) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาจะต้องเป็นบุคคลที่มีเหตุผลและยุติธรรม

6. ด้านวิถีชีวิต (Way of Life) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ชีวิตตามที่ตนต้องการ หรือชอบ หรืออยากจะเป็น

7. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีความมั่นคงปลอดภัย ทำให้ผู้ทำงานนั้น ๆ มั่นใจได้ว่าจะมีงานทำตลอดไป

8. ด้านผู้ร่วมงาน (Associates) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับลักษณะงานที่ทำให้บุคคลนั้นได้ติดต่อกับผู้ร่วมงานที่ตนพอใจ โดยเฉพาะผู้ร่วมงานในระดับเดียวกันหรือต่ำกว่า

9. ด้านสุนทรีย์ (Esthetics) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับงานที่ช่วยให้บุคคลได้สร้างสิ่งสวยงาม และเพิ่มความงดงามให้แก่โลก บุคคลที่มีค่านิยมในอาชีพด้านสุนทรีย์ ส่วนมากจะเป็นบุคคลที่มีความสนใจงานทางศิลปะ

10. ด้านความมีศักดิ์ศรี (Prestige) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งให้เกียรติกับบุคคลที่ทำงานนั้น ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี แสดงให้เห็นว่า บุคคลปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น มากกว่าจะอยู่ในสถานะที่มีอำนาจเหนือผู้อื่น ค่านิยมในด้านนี้จะสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความสนใจในงานที่ต้องติดต่อกับบุคคลหลาย ๆ อาชีพ

11. ด้านความมีอิสระ (Independence) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งบุคคลที่ทำงานนั้นมีความอิสระในการทำงานตามที่ตนปรารถนา ค่านิยมในอาชีพด้านนี้แสดงให้เห็นว่าบุคคลทำงานนั้นมักจะมุ่งในด้านความพึงพอใจของตนเอง

12. ด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน หรือความหลากหลายของงาน (Variety) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลทำงานหลาย ๆ ด้าน ในขณะเดียวกัน งานที่ทำได้ไม่ต้องไม่ซ้ำซาก จำเจ ค่านิยมในอาชีพด้านนี้ แสดงให้เห็นว่าบุคคลจะทำงานตามความพึงพอใจของตนมากกว่ามุ่งทำงานเพื่องาน

13. ด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Economic Returns) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีรายได้ดี สามารถนำรายได้มาจัดซื้อสิ่งของเพื่อสนองความต้องการได้ บุคคลที่มีค่านิยมในอาชีพด้านนี้ จึงมีความปรารถนาจะได้รับรายได้เพื่อมาซื้อวัตถุสิ่งของที่จะช่วยอำนวยความสะดวกสบายให้ตนเอง

14. ด้านบริการสังคม (Altruism) เป็นค่านิยมซึ่งสัมพันธ์กับงานที่สามารถให้สวัสดิการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์บุคคลอื่น และก่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ค่านิยมในอาชีพด้านนี้แสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีความสนใจ หรือมีค่านิยมในการบริการสังคม

15. ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา (Intellectual Stimulation) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ประเมินผลการทำงานของตนจากการเรียนรู้ และสามารถคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้

สำหรับคนไทยที่ศึกษาค่านิยมในอาชีพและได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็นด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป โดยขยายองค์ประกอบเพิ่มเติมจากของซูเปอร์ (Super. 1970) ได้แก่ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 65) แบ่งองค์ประกอบของค่านิยมในอาชีพออกเป็น 16 ด้าน ซึ่งด้านที่ 1 - 15 เป็นองค์ประกอบของซูเปอร์ ส่วนด้านที่ 16 ด้านงานอาชีพอิสระได้สร้างขึ้นเองเช่นเดียวกัน เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 47-48) ได้สร้างเพิ่มเติมจากของซูเปอร์ 2 ด้านคือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านความต้องการทางสังคม รวมเป็น 17 ด้าน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้แบ่งค่านิยมในอาชีพ 15 ด้าน ของซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 65) ซึ่งเป็นองค์ประกอบเดิมที่ใช้กันมาอย่างแพร่หลาย

บุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2531 : 5-6) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและภายใน ส่วนภายนอกคือ ส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยามารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การยืน เป็นต้น ส่วนภายในคือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก แต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์ประจำตัว ความใฝ่ฝันปรารถนา ความสนใจ เป็นต้น ลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพ ไม่สามารถ

สำหรับบุคลิกภาพในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามทฤษฎีของ Jung) ประเภทแรก บุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert Personality) เป็นลักษณะของบุคคลที่ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นสำคัญ ไม่ตามคนอื่น จะทำอะไรแล้วมักทำตามมาตรฐานและมีหลักการแน่นอนในการควบคุมอุปนิสัยของตนเอง ขี้อาย ปรับตัวยาก การปรับตัวของคนประเภทนี้มักทำโดยการหลบหนี และเพื่อฝัน ประเภทที่ 2 บุคลิกภาพแสดงตัว (Extrovert Personality) เป็นลักษณะของบุคคลซึ่งสนใจคนอื่นและโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตัวเอง ชอบสนุกสนานรื่นเริงและการสมาคม ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย เป็นคนกล้าหาญเปิดเผย (โสภา สุพิศุทธิ์, 2521 : 100 – 105 ; สมจิต อภิชนาพงศ์, 2529 : 4 ; เสริมวิทย์ สุภเมธี, 2531 : 108 – 109 และ Strom . 1969 : 215 – 217)

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวอีก 2 ท่านดังนี้

เสริมวิทย์ สุภเมธี (2531: 109-110) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert) หมายถึง ลักษณะของบุคลิกภาพที่ตัดสินใจโดยยึดตัวเองเป็นสำคัญ ไม่ตามคนอื่น จะทำอะไรมักจะทำตามมาตรฐานและหลักการ เป็นพวกขาดความยืดหยุ่น ขี้อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่สนใจและเอาใจใส่ตนเอง มีการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง การปรับตัวของคนพวกนี้มักทำโดยการหลบหนี ส่วนบุคลิกภาพแสดงตัว (Extrovert) หมายถึง ลักษณะของบุคคล ซึ่งสนใจคนอื่นและโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตัวเอง ชอบความสนุกสนานรื่นเริงและการสมาคม ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้ง่าย ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง มีความกล้าหาญ ทำอะไรมีจุดมุ่งหมาย มีข้อมูลให้เห็น ความประพฤติดของเขายึดถือหลักความเป็นจริง และสิ่งที่เป็นอย่าง

จุ (Samule. 1981 ; citing Jung. n.d) กล่าวว่า บุคลิกภาพเก็บตัวมีลักษณะเคร่งครัด มีหลักเกณฑ์ เชื่อตนเอง ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับบุคคลอื่น ส่วนบุคลิกภาพแสดงตัว จะตรงกันข้ามคือมีลักษณะเปิดเผย ชอบการสังคม สนุกสนาน ช่างพูดและสามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า

บุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert Personality) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ตัดสินใจโดยยึดถือตัวเองเป็นสำคัญ ไม่ตามคนอื่น จะทำอะไรแล้วมักทำตามมาตรฐานและหลักการเป็นพวกที่ขาดความยืดหยุ่น ขี้อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่สนใจเอาใจใส่ในตัวของตัวเอง มีการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง การปรับตัวของคนพวกนี้มักทำโดยการหลบหนีและการเพื่อฝัน

บุคลิกภาพแสดงตัว (Extrovert Personality) หมายถึง ลักษณะของบุคคลซึ่งสนใจในคนอื่นและโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตัวเอง ชอบความสนุกสนานรื่นเริงและการสมาคม ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง เป็นคนกล้าหาญ ร่าเริง ทำอะไรมีจุดมุ่งหมาย มีข้อมูลให้เห็น ความประพฤติดของเขายึดถือหลักความจริงและสิ่งที่เป็นอย่าง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการเลือกอาชีพ

ภูมิหลังของนักเรียนกับการเลือกอาชีพ

สำหรับภูมิหลังของนักเรียนในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เพศของนักเรียน รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา สถานภาพของครอบครัว และจำนวนสมาชิกภายในบ้าน ปรากฏว่ามีผู้ทำการศึกษาหลายท่าน โดยเฉพาะตัวแปรเพศของนักเรียน มีดังนี้

สตรีอง (Strong, 1954) ศึกษาความสนใจในอาชีพของเพศชายและเพศหญิง ปี ค.ศ. 1943 พบว่าความแตกต่างในการเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับความสนใจในอาชีพของตนเองเป็นส่วนใหญ่ เพศหญิงและเพศชายมีความสนใจในอาชีพแตกต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น เพศชายสนใจอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเครื่องยนต์กลไก กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ ทหาร การเมืองและอาชีพที่มีลักษณะโลดโผน ดิ้นเต้น ส่วนเพศหญิงนั้นจะสนใจในงานศิลปะ ดนตรี กิจกรรมทางวรรณคดี บัญชี ครู และงานด้านสังคมสงเคราะห์ สิ่งที่เพศชายและเพศหญิงมีความสนใจพอ ๆ กันคือ ดนตรีและบัญชี

แซนเนย์ (Channay, 1969 : 2957 – 2959) พบว่าความต้องการด้านอาชีพของนักเรียนหญิงแตกต่างจากนักเรียนชาย เพราะแนวทางที่จะนำไปสู่ความเป็นใหญ่ต่างกันออกไป

คล้าก (Clack, 1970:3868-A) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและนิสิตมหาวิทยาลัยปีที่ 2 มีความแตกต่างกันไปในการจัดลำดับอิทธิพลในการเลือกอาชีพตามความมั่นใจในการเลือก ทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งต่างแสดงออกในการจัดลำดับอาชีพตามความคิดคำนึงคล้าย ๆ กัน แต่ก็ไม่เหมือนกันในด้านความสนใจในการเลือกอาชีพ ผู้หญิงทั้งหมดมีความหวังต่ออาชีพที่สูงส่งและมีเกียรติ แต่สังคมไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีพื้นฐานอาชีพเบื้องต้นเท่าเทียมกัน

ประมวล วิทยากร (2520 : 100 – 114) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าการเลือกอาชีพของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งนักเรียนชายเลือกอาชีพหมวดงานที่ใช้วิชาชีพและวิชาการมากที่สุด หมวดอาชีพที่นักเรียนชายเลือกครองลงมาตามลำดับคือ ทหาร อาชีพด้านการบริการ อาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการใช้อุปกรณ์ขนส่ง อาชีพกสิกรรม งานบริหารและงานจัดการการค้าและเสมียนพนักงาน เป็นต้น ส่วนนักเรียนหญิงเลือกอาชีพหมวดงานที่ใช้วิชาชีพและวิชาการมากที่สุด หมวดอาชีพที่นักเรียนหญิงเลือกครองลงมาตามลำดับคือ อาชีพด้านการบริการ ทหาร เสมียนพนักงาน อาชีพกสิกรรม การค้า อาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการใช้อุปกรณ์ขนส่ง เป็นต้น หมวดอาชีพที่นักเรียนหญิงไม่เลือกเลยคือ อาชีพหมวดงานบริหารและงานจัดการ

นิตยา ธรรมพันธุ์ (2523: 84 - 106) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกอาชีพแตกต่างกัน โดยนักเรียนชายเลือกอาชีพทหารมากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงเลือกอาชีพพยาบาลมากที่สุด

สุวิมล ดีสัน (2526 : 91 – 93) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกแผนการเรียนด้านเกียรติยศชื่อเสียงแตกต่างกัน และเพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 95) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรีพบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเพศและความสนใจในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นตัวแปร ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 นอกจากนี้พบว่าปัจจัยด้านส่วนตัวและปัจจัยด้านครอบครัวสามารถทำนายการเลือกอาชีพได้มากที่สุด รองลงมาคือ ความสนใจในอาชีพกลุ่มบริการสุขภาพ

ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา สถานภาพของครอบครัวและจำนวนสมาชิกภายในบ้าน พบผลดังนี้

เครช (Krech, 1962 :182) พบว่ารายได้ของบิดามีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพของนักเรียน นักเรียนมีแนวโน้มที่จะคาดหวังให้ตนเองมีแบบฉบับการดำเนินชีวิตให้เหมือนกับบิดาของตน รายได้ของครอบครัวเป็นตัวประกอบสำคัญในความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลต่อโอกาสที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงได้เปรียบอย่างมากเนื่องจากได้รับความสนับสนุนทางการเงินในด้านการศึกษเล่าเรียนและเมื่อเริ่มต้นประกอบอาชีพ บิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลางมีแนวโน้มที่จะเสียดสเพื่อสนับสนุนทางการเงินเพื่อการศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรของเขา บิดามารดาที่มีลักษณะเศรษฐกิจชั้นต่ำกว่าอาจจะไม่สามารถให้การสนับสนุนได้ กล่าวคือ รายได้ของบิดามารดามากขึ้น ความปรารถนาของบุตรที่จะได้รับรายได้ที่สูงขึ้นและยิ่งกว่านั้นบิดามารดาที่มีรายได้มากต้องการที่จะสนับสนุนในการให้การศึกษาแก่บุตรของตนสูงขึ้น รวมทั้งการเตรียมพร้อมในเรื่องอาชีพด้วย

คุก (Cook, 1967 : 799) ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของเด็กผู้ชาย พบว่า การเลือกอาชีพจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ระดับความปรารถนาทางอาชีพ และความสนใจในอาชีพ ส่วนสถานภาพการสมรสของบิดามารดา และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอดดี้ (Eaddy, 1969 : 2958A – 2959A) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเกษตรกรรมในรัฐหลุยเซียน่า พบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน คือ บิดามารดา รองลงมา คือ เพื่อน บุคคลในอาชีพที่เขาเลือก ญาติ บุคคลภายในโรงเรียนและพระ

แบลคเบอร์น (Blackburn, 1975 : 4152A) ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังและความปรารถนาในการศึกษาและอาชีพของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีสุดท้าย

สมพงษ์ อาภาพันธ์ (2519 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร (2523 : 83-89) ศึกษาความมุ่งหวังของบิดามารดาที่มีต่อการศึกษาและอาชีพของบุตร โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนประถมศึกษามัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย พบว่ากลุ่มของบิดาที่มีระดับรายได้ต่อเดือนสูงส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายมีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องสูงกว่ากลุ่มบิดามารดาที่มีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำ ซึ่งมีความมุ่งหวังให้บุตรมีอาชีพรับราชการและอาชีพทำงานในสำนักงาน และยังพบว่าระดับการศึกษาของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่ออาชีพของบุตร กล่าวคือ กลุ่มบิดาที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไปส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายมีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องสูงกว่าความมุ่งหวังของกลุ่มบิดาที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

จากผลการวิจัยทั้งในและนอกประเทศดังกล่าวข้างต้นภูมิหลังของนักเรียน ได้แก่ เพศ พื้นฐานทางเศรษฐกิจหรือรายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของครอบครัว สภาพครอบครัว และจำนวนสมาชิกภายในบ้านยังไม่สามารถสรุปได้อย่างชัดเจนว่าเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่า น่าจะทำการวิจัยอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอาจจะสรุปผลได้ว่าตัวแปรเหล่านี้ส่งผลต่อกันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเลือกอาชีพ

เอ็ดแมน (Erdman. 1957 : 2497) ได้ศึกษาพบว่า แนวโน้มของการเลือกอาชีพนั้นแตกต่างกันไปตามสติปัญญา โดยศึกษาจากการเลือกอาชีพของเด็กวัยรุ่นที่เรียนซ้ำ ปรากฏว่าเด็กวัยรุ่นที่เรียนซ้ำนี้ รู้จักตนเองว่าเป็นอย่างไร ดังนั้นเด็กพวกนี้จึงพยายามเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ต่อมา มอสเซอร์ (Moser. 1965. 460 - 461) ได้ศึกษานักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเมืองฟิตสเบิร์ก รัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่านักเรียนที่มีสติปัญญาสูงมักจะเลือกอาชีพชั้นสูงที่ต้องการการฝึกฝนในระดับสูง ส่วนนักเรียนที่มีสติปัญญาดำจะเลือกอาชีพที่ต้องการการฝึกหัดทางด้านวิชาการเพียงเล็กน้อยหรืออาจจะไม่ต้องใช้วิชาการเลยเช่นเดียวกัน คูก (Cook. 1967 : 799) และ เอ็ดดี้ (Eaddy. 1969 : 2958A – 2959A) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ โนเอ็ธ เอ็นเจน และพรีดิกเจอร์ ดี แม็คแนร์และบราวน์ ดิลลาร์ด และ แคมเบล (Isaacson and Brown, 1993 :258 – 261; citing Noeth Engen and Prediger, 1984 : Lee, 1984 ; McNair and Brown, 1983 and Dillard and Cambell, 1981) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 1,200 คน พบว่านักเรียนร้อยละ 90 ตอบว่า ความสนใจในวิชาที่เรียนและครอบครัวของตนเองมีส่วนสำคัญยิ่งในการเลือกอาชีพ รองลงมาเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มิทเชลล์ (Isaacson and Brown, 1993 : 257 – 258 ; citing Mitchell, 1977) ที่ศึกษาวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของเด็กอายุ 17 ปี พบว่าพ่อแม่มีส่วนในการช่วยเลือกอาชีพ สภาพร่างกายและความถนัด โรงเรียน สถาบันการศึกษาและวิชาที่เลือกเรียน มีส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้เช่นกัน

สำหรับผลการวิจัยในประเทศไทยที่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนี้จะค่อนข้างล้าสมัย เช่น เป็รื่อง จันดา (2519 : 92 - 93) พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเลือกอาชีพแตกต่างจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ อาภาพันธุ์ (2519 : บทคัดย่อ) แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญศรี จินดาคักดิ์ (2535 : 9) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกอาชีพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรากฏว่าไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว

จากที่กล่าวมาแล้วจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเลือกอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกอาชีพสำหรับเยาวชนต่อไป

ค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพ

ค่านิยมในอาชีพน่าจะเป็นตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่น่าจะส่งผลต่อการเลือกอาชีพ จากผลการวิจัยที่ผ่านมาทั้งภายในและภายนอกประเทศพบว่ามีผู้ทำวิจัยดังนี้

โรเซนเบอร์ก (Krech, 1962 : 130 citing Rosenberg, 1957 : unpage) พบว่า องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลคือ ค่านิยม ความต้องการและลักษณะส่วนตัวของบุคคล ค่านิยมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเลือกอาชีพ เพราะค่านิยมช่วยให้บุคคลทราบความมุ่งหมายและแนวทางในการปฏิบัติ

เพอร์โรน (Perrone, 1965 : 254 – 257) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมและการเลือกอาชีพของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนต่างมีความเห็นตรงกันว่า ค่านิยมในอาชีพที่สำคัญที่สุดคือ การมีรายได้สูง มีความมั่นคงถาวรในอาชีพนั้น ๆ ส่วนค่านิยมที่ไม่สำคัญได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ การทำงานโดยอิสระ ความเห็นเหล่านี้ ทั้งบิดามารดาและตัวเด็กต่างก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ประมวล วิทยากร (2520 : 100-114) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ มีค่านิยมในอาชีพเรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำดังนี้คือ ด้านบริการสังคม ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพ ด้านความเป็นอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านความสามารถ ด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ ด้านรายได้ และด้านความมีระเบียบแบบแผน ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นั่นคือการเลือกอาชีพของนักเรียนขึ้นอยู่กับค่านิยมในอาชีพ

นิตยา ธรรมพันธุ์ (2523 : 84 - 106) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกอาชีพแตกต่างกัน โดยนักเรียนชายเลือกอาชีพทหารมากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงเลือกอาชีพพยาบาลมากที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันจะเลือกอาชีพต่างกัน โดยนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพหมวดงานที่ใช้วิชาการจะเลือกหมวดงานที่ต้องใช้วิชาการมากที่สุดเช่นกันและความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

และงานวิจัยเรื่องสุดท้ายจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยคือเพ็ญศรี จินตศักดิ์(2535:92) พบว่าค่านิยมในอาชีพด้านต่าง ๆ ทุกด้านมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียน

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นพบว่าค่านิยมในอาชีพมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพทั้งสูงและต่ำ ซึ่งตัวแปรดังกล่าวผู้วิจัยคิดว่าจะเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญสำหรับผู้ที่จะเลือกงาน ดังนั้นน่าจะได้นำมาศึกษาเพื่อเป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองอีกครั้งหนึ่ง

บุคลิกภาพเก็บตัว- แสดงตัวกับการเลือกอาชีพ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว มีผู้ทำการศึกษาไม่มากนัก ได้แก่ สมจิต อภินาพงศ์ (2529) พบว่าบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัวไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อังฉรา สุขารมณ์ อรพินทร์ ชูชม และทัศนากดิ์ (2540 : 68) ที่ศึกษาองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่าองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ได้แก่ แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพ มีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อการจำแนกกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ส่วนค่านิยมในอาชีพไม่พบว่าสามารถจำแนกกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี

ด้วยเหตุดังกล่าวที่พบว่าบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัว มีความสัมพันธ์กันบ้าง ไม่สัมพันธ์กัน บ้างกับการเลือกอาชีพ ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอาจจะนำไปใช้เป็นข้อสรุป สำหรับความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นนักเรียนชาย 25,926 คน นักเรียนหญิง 25,591 คน รวมทั้งสิ้น 51,517 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นนักเรียนชาย 450 คน นักเรียนหญิง 450 คน รวมทั้งสิ้น 900 คน เก็บได้จริง แบ่งเป็น นักเรียนชาย 350 คน นักเรียนหญิง 420 คน รวม 770 คน คิดเป็นร้อยละ 85.55 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
โรงเรียนบางกะปิ	115	129	244	52	43	95
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศดินทรเดชา 1	115	129	244	35	64	99
โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กม.8	294	308	602	41	59	100
โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม บางกอกน้อย	243	201	444	53	47	100
โรงเรียนวัดบวรมงคล	100	93	193	30	48	78
โรงเรียนเทพศิลา	187	200	387	35	64	99
โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	219	216	435	64	35	99
โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง	191	215	406	40	60	100
รวม	1,464	1,491	2,955	350	420	770

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แบบสอบถามภูมิหลังของนักเรียนและครอบครัว
2. แบบสำรวจบุคลิกภาพ
3. แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ
4. แบบสอบถามการเลือกอาชีพ

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามภูมิหลังของนักเรียนและครอบครัว ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เกรดเฉลี่ยสะสม) รายได้ของครอบครัว จำนวนผู้ที่อยู่อาศัยภายในบ้าน สภาพครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดา

2. แบบสำรวจบุคลิกภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจบุคลิกภาพของภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นแบบสำรวจที่มีลักษณะที่แสดงถึงลักษณะการแสดงตัว และการเก็บตัว ซึ่งมีทั้งหมด 48 ข้อ

วิธีการพิจารณาแบบสำรวจบุคลิกภาพ ใช้การให้น้ำหนักการพิจารณาเป็นคะแนนโดย

ผู้ที่ได้รับคะแนนมาก หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว

ผู้ที่ได้รับคะแนนน้อย หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว

ข้อความที่บ่งถึงลักษณะแสดงตัว ได้แก่ข้อ 1 – 8, 17 – 24, และ 33 – 40

ข้อความที่บ่งถึงลักษณะเก็บตัว ได้แก่ข้อ 9 – 16, 25 – 23, และ 41 – 48

การให้คะแนน

ก. ข้อที่แสดงพฤติกรรมแสดงตัวให้น้ำหนักคะแนนโดยเริ่มจาก ไม่ใช้มากที่สุด ซึ่งเท่ากับ 1 ไปหาน้ำหนักของใช้มากที่สุด ซึ่งเท่ากับ 7

ตัวอย่าง

	ไม่ใช้				ใช้		
	(มากน้อยเรียงตามลำดับ)				(มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
ข้าพเจ้าเป็นคนชอบเข้าสังคม	3	2	1		X	2	3
น้ำหนักคะแนน	1	2	3	4	5	6	7

ผู้ที่เลือกช่องที่ 1 ทางด้าน ใช้ จะได้ 5 คะแนน

ข. ข้อที่แสดงพฤติกรรมเก็บตัว ให้คะแนนสลับกัน คือช่องที่ไม่ใช้มากที่สุดจะมีค่าเท่ากับ 7 และในช่องที่ใช้มากที่สุด จะมีค่าเท่ากับ 1

ตัวอย่าง

	ไม่ใช้				ใช้		
	(มากน้อยเรียงตามลำดับ)				(มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
ข้าพเจ้าเป็นคนชอบเข้าสังคม	3	2	1		X	2	3
น้ำหนักกะแนน	7	6	5	4	3	2	1

ผู้ที่เลือกช่องที่ 1 ทางด้าน ใช้ จะได้ 3 คะแนน

การรวมคะแนน

เมื่อให้คะแนนทุก ๆ ข้อ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว นำคะแนนเหล่านั้นมารวมกัน แล้วใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาคะแนนมากน้อย พิจารณาประเมินค่า จัดแยกคุณลักษณะทางบุคลิกภาพของนิสิตตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เกณฑ์การพิจารณาคะแนนมากน้อยของแบบสำรวจบุคลิกภาพ

การพิจารณาแบบสำรวจบุคลิกภาพด้วยการให้น้ำหนักการพิจารณาออกเป็นคะแนน ดังนี้

ผู้ที่ได้รับคะแนนมาก หมายถึงผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว

ผู้ที่ได้รับคะแนนน้อย หมายถึงผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

ในการพิจารณาคะแนนมากน้อย ให้ถือหลักเกณฑ์ ดังนี้

บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	ช่วงคะแนน	การประเมินค่า
	336 – 289	มาก
	288 – 240	ปานกลาง
	239 – 191	น้อย
บุคลิกภาพแบบเก็บตัว	ช่วงคะแนน	การประเมินค่า
	190 – 142	มาก
	141 – 93	ปานกลาง
	92 – 48	น้อย

การหาคุณภาพของแบบการสำรวจบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยนำแบบสำรวจบุคลิกภาพดังกล่าวไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สถิติ t – test ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.018 – 5.524 นำข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่า 2.00 มาหาค่าความ

3. แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบสอบถามของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 65) ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสอบถามค่านิยมในการทำงานของซูเปอร์ (Super. 1970) รวมทั้งหมด 16 ด้าน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่สำคัญเลย สำคัญเพียงเล็กน้อย สำคัญปานกลาง สำคัญมาก และสำคัญมากที่สุด จำนวน 48 ข้อ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตัดด้านที่ 16 เกี่ยวกับงานอาชีพอิสระออกไปจึงเหลือ 15 ด้าน จำนวน 45 ข้อ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ จำนวน 45 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สถิติ $t - test$ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.131 – 7.225 นำข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่า 2.00 มาหาค่าความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach) ได้เท่ากับ .9176 แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป

4. แบบสอบถามการเลือกอาชีพ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของ เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535) ; อ้างอิงจาก ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.2531 และ The Psychological Corporation.(1990)

2. สร้างแบบสอบถามการเลือกอาชีพ โดยสำรวจอาชีพที่นักเรียนจะเลือกจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศดินทรเดชา 3 ภาคพร้าว จำนวน 350 คน

3. นำข้อมูลจากข้อ 1 และ 2 มาสร้างแบบสอบถามการเลือกอาชีพ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 1 ข้อ โดยให้นักเรียนระบุอาชีพที่นักเรียนต้องการเพียงอาชีพเดียว สำหรับอาชีพที่นักเรียนจะเลือกนั้น นักเรียนอาจจะเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งจากรายชื่ออาชีพที่ให้ไว้ จำนวน 147 อาชีพ หรือนักเรียนจะเลือกอาชีพอื่นๆ ตามความต้องการของนักเรียนได้นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม จำนวน 100 คน ได้อาชีพทั้งสิ้น จำนวน 15 กลุ่ม 144 อาชีพ (อยู่ในภาคผนวก ก)

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากอธิบดีกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 900 คน ปรากฏว่าแบบ สอบถามได้รับคืนมา 770 คน คิดเป็นร้อยละ 85.55

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บได้มาตรวจสอบรหัสข้อมูล ก่อนนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS⁺) โดยการหาค่าสถิติพื้นฐานและทดสอบสมมติฐานดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยการคำนวณความถี่ ร้อยละ
2. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกอาชีพของนักเรียนกับตัวแปรอิสระโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi – Square)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. หาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสำรวจบุคลิกภาพ และแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ โดยใช้ t – test ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2532 : 139)
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจบุคลิกภาพและแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2532 : 132 – 133)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน ทดสอบโดยใช้สถิติ ไคสแควร์ (Chi – Square)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับภูมิหลังของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ และค่านิยมในอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 2
ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	350	45.5
- หญิง	420	54.5
2. คะแนนเฉลี่ยสะสม		
- 2.51 ขึ้นไป	321	41.7
- 2.00 – 2.50	151	19.6
- 2.00 ลงมา	298	38.7
3. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว		
- 20,000 บาท ลงมา	199	25.8
- 20,001 – 30,000 บาท	468	60.8
- 30,000 บาท ขึ้นไป	103	13.4
4. ลักษณะของครอบครัว		
- ครอบครัวเดี่ยว	440	57.1
- ครอบครัวขยาย	330	42.9
5. สถานภาพของครอบครัว		
- อยู่ด้วยกัน	602	78.2
- แยกกันอยู่	168	21.8

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
6. ระดับการศึกษาของบิดา		
- ประถมศึกษา	312	40.6
- มัธยมศึกษา	176	22.9
- อนุปริญญา	165	21.4
- อุดมศึกษา	117	15.2
7. ระดับการศึกษาของมารดา		
- ประถมศึกษา	394	51.2
- มัธยมศึกษา	158	20.5
- อนุปริญญา	131	17.0
- อุดมศึกษา	87	11.3
8. สถานภาพการทำงานของบิดา		
- ทำงาน	683	88.7
- ไม่ทำงาน	87	11.3
9. สถานภาพการทำงานของมารดา		
- ทำงาน	574	74.5
- ไม่ทำงาน	196	25.5
10. บุคลิกภาพ		
- เก็บตัว	89	11.5
- แสดงตัว	681	88.5
11. กลุ่มอาชีพ		
- บริการทางสังคม	19	2.5
- บริการงานเสมียน	50	6.5
- บริการสุขภาพ	56	7.3
- เกษตรกรรม	13	1.7
- บริการลูกค้า	122	15.8
- วิจิตรศิลป์	118	15.3
- คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	137	17.8
- ธุรกิจก่อสร้าง	12	1.6
- บริการการศึกษา	5	0.6
- บริการด้านกฎหมาย	20	2.6

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
- การขนส่ง	9	1.2
- การขาย	5	0.6
- การจัดการ	99	12.9
- งานช่าง	27	3.5
- การจัดการเครื่องจักร	2	0.3
- ไม่ตอบ	76	9.8

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งหมด 770 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 420 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไปจำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 468 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 ลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว 440 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 สถานภาพของครอบครัว อยู่ด้วยกัน 602 คน คิดเป็นร้อยละ 78.2 บิดามารดาจบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 และ 394 คนตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 51.2 สถานภาพการทำงานของบิดามารดาทำงานนอกบ้าน 683 คน คิดเป็นร้อยละ 88.7 และ 574 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 ตามลำดับ เด็กมีบุคลิกภาพแสดงตัว 681 คน คิดเป็นร้อยละ 88.5

นอกจากนี้ กลุ่มอาชีพที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลือกเป็นส่วนใหญ่ คือ กลุ่มอาชีพคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 รองลงมาคือกลุ่มอาชีพบริการลูกค้า จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 กลุ่มอาชีพจิตรศิลป์ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 กลุ่มอาชีพการจัดการ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และกลุ่มอาชีพที่นักเรียนเลือกน้อยที่สุดคือกลุ่มอาชีพการจัดการเครื่องจักร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2

ตอนที่ 2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับตัวแปรดังต่อไปนี้ คือ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา สถานภาพการทำงานของบิดามารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา บุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว และค่านิยมในอาชีพ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปรที่ศึกษา	χ^2	df	p
เพศของนักเรียน	148.56	14	.000
ลักษณะของครอบครัว	16.97	14	.258
สถานภาพของครอบครัว	11.75	14	.626
สถานภาพการทำงานของบิดา	18.51	14	.185
สถานภาพการทำงานของมารดา	9.07	14	.827
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	60.31	28	.000
ระดับการศึกษาของบิดา	109.05	56	.000
ระดับการศึกษาของมารดา	100.44	56	.000
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	42.96	28	.035
บุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว	7.69	14	.905
คำนิยมในอาชีพโดยรวม	11.72	14	.629
1. ด้านความคิดสร้างสรรค์	14.59	14	.407
2. ด้านการบริหารหรือการจัดการ	10.20	14	.747
3. ด้านสัมฤทธิ์ผล	16.46	14	.286
4. ด้านสภาพแวดล้อม	29.06	14	.010
5. ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน	15.61	14	.338
6. ด้านวิถีชีวิต	19.22	14	.157
7. ด้านความมั่นคงปลอดภัย	18.27	14	.195
8. ด้านผู้ร่วมงาน	17.97	14	.208
9. ด้านสุนทรีย์	29.75	14	.008
10. ด้านความมีศักดิ์ศรี	11.73	14	.628
11. ด้านความมีอิสระ	20.39	14	.118
12. ด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน	15.74	14	.330
13. ด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ	20.17	14	.125
14. ด้านบริการสังคม	31.00	14	.006
15. ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา	25.04	14	.034

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า เพศของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของบิดา และมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ค่านิยมในอาชีพด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุนทรีย์ ด้านบริการสังคมและด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้นตัวแปรลักษณะของครอบครัว สถานภาพของครอบครัว สถานภาพการทำงานของบิดาและมารดา บุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ค่านิยมในอาชีพโดยรวม ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารหรือการจัดการ ด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ด้านวิถีชีวิต ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านผู้ร่วมงาน ด้านความมีศักดิ์ศรี ด้านความมีอิสระ ด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน และด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ไม่พบความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ (รายละเอียดปรากฏ ดังตาราง 4 ถึง 29 ในภาคผนวก ข)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ ค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 ในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นนักเรียนชาย 450 คน นักเรียนหญิง 450 คน รวมทั้งสิ้น 900 คน เก็บได้จริงแบ่งเป็นนักเรียนชาย 350 คน นักเรียนหญิง 420 คน รวม 770 คน คิดเป็นร้อยละ 85.55 จากโรงเรียน 8 โรงเรียน ๆ ละ 2 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามภูมิหลังของนักเรียนและครอบครัว
2. แบบสำรวจบุคลิกภาพ
3. แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ
4. แบบสอบถามการเลือกอาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS⁺) โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยการคำนวณหา จำนวน และร้อยละ
2. หาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกอาชีพของนักเรียนกับตัวแปรดังต่อไปนี้ คือ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของครอบครัว ลักษณะของครอบครัว สถานภาพของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา บุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว และค่านิยมในอาชีพ โดยใช้สถิติ ไคสแควร์ (Chi – Square)

สรุปผลการวิจัย

พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 770 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 420 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.60 ขึ้นไป จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 468 คนคิดเป็นร้อยละ 60.8 ลักษณะของครอบครัว ครอบครัวเดี่ยว 440 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 สถานภาพของครอบครัวอยู่ด้วยกัน 602 คน คิดเป็นร้อยละ 78.2 บิดามารดาจบการศึกษา ระดับประถมศึกษาจำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 และ 397 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 ตามลำดับ สถานภาพการทำงานของบิดามารดาทำงานนอกบ้าน 683 คน คิดเป็นร้อยละ 88.7 และ 574 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 เด็กมีบุคลิกภาพแสดงตัว 681 คน คิดเป็นร้อยละ 88.5

และพบต่อไปอีกว่า กลุ่มอาชีพที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลือกเป็นส่วนใหญ่คือ กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพบริการลูกค้า จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 กลุ่มอาชีพจิตรศิลป์ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 กลุ่มอาชีพการจัดการ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และกลุ่มอาชีพที่นักเรียนเลือกน้อยที่สุดคือ กลุ่มอาชีพการจัดการเครื่องจักรจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30

นอกจากนี้ยังพบว่าเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา รายได้ของ ครอบครัวต่อเดือน ค่านิยมในอาชีพด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุนทรีย์ ด้านบริการสังคมและด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นตัวแปรลักษณะของครอบครัว สถานภาพของครอบครัว สถานภาพการทำงานของบิดาและมารดา บุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ค่านิยมในอาชีพโดยรวม ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารหรือการจัดการด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ด้านวิถีชีวิต ด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านผู้ร่วมงาน ด้านความมีศักดิ์ศรี ด้านความมีอิสระ ด้านการทำงานหลายๆ ด้าน และด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ไม่พบความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียน

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิหลังของนักเรียน ได้แก่ เพศ ลักษณะของครอบครัว สถานภาพการทำงานของบิดาและมารดา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ และค่านิยมในอาชีพ (15 ด้าน) พบผลที่สำคัญ และนำมาอภิปรายผลดังนี้

1.1 เพศกับการเลือกอาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 95) ที่พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และสอดคล้องกับ ไคร์ท์(ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ .

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของเอคดี้ (Eaddy, 1969 : 2958A – 2959A) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของแบลคเบอร์น (Blackburn, 1975 : 4152A) ซึ่งพบว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงจะมีความคาดหวังและความปรารถนาในอาชีพในระดับสูงด้วย เช่นเดียวกับ โนเอ็ธ เอ็นเจนและพรีดิกเกอร์ และลี (Isaacson and Brown, 1993 : 258 – 261 ; citing Noeth, Engen and Prediger, 1984 ; and Lee, 1984) และสอดคล้องกับธีรวุฒิ ประทุมณพรัตน์ (2521 : 170) ที่พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนร้อยละ 90 ตอบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีส่วนสำคัญในการเลือกอาชีพรองลงมาจากครอบครัวของตนเองเลือกให้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงย่อมจะมีโอกาสในการเลือกอาชีพตามที่ตนคาดหวัง ปรารถนา และหลากหลายมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เช่น อาชีพบางอาชีพหรือสถานที่ทำงานบางแห่งจะรับเฉพาะพนักงานที่มีความรู้ความสามารถในระดับสูงและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดีมากเท่านั้น และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักจะมีลักษณะที่มีความตั้งใจที่จะค้นคว้าข้อสนเทศและข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพซึ่งทำให้สามารถรับรู้ข้อมูลทางด้านอาชีพได้เป็นอย่างดี มากกว่า รวมทั้งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักจะเป็นผู้ที่มีความพยายามสูง ซึ่งก็จะทำให้นักเรียนเหล่านี้มีความต้องการที่จะเลือกอาชีพที่ท้าทายกับความรู้ความสามารถของตนมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานของ มอสเซอร์ (Moser, 1965) ที่พบว่านักเรียนที่มีสติปัญญาสูงมักจะเลือกอาชีพที่ต้องการการฝึกฝนในระดับสูงมากกว่านักเรียนที่มีสติปัญญาคต่ำ ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบทางด้านการศึกษาทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณสูงจะ

1.3 ระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ เกรซ (Krech. 1962 : 182) ที่พบว่ารายได้ของบิดามีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพของนักเรียน และแบลคเบอร์น (Blackburn. 1975 : 4152A) พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีความคาดหวังและปรารถนาในอาชีพสูง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร(2523 : 83 – 89) ที่พบว่าระดับการศึกษาของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่ออาชีพของบุตร แต่ไม่สอดคล้องกับ เพ็ญศรีจินดาศักดิ์ (2535 : 95) ที่พบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่สัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง การที่นักเรียนจะต้องเลือกอาชีพของตน ซึ่งเปรียบเสมือนกับการเลือกอนาคตของตนต่อไปในภายหน้า ก็มักจะขอคำแนะนำกับบุคคลต่างๆ ที่นักเรียนมีความสนิทสนมและเชื่อถือ โดยที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพเป็นอย่างมากโดยบิดามารดาหรือผู้ปกครองอาจมีความถนัดหรือความต้องการด้านใดด้านหนึ่ง และต้องการให้บุตรหลานเจริญรอยตามเหมือนกับความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า “ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น” (ศิริรัตน์ อัมชะ, 2517 : 6 – 12) ซึ่งอาจเป็นการแนะนำที่ไม่เหมาะสมแต่ถ้าบิดามารดา มีระดับการศึกษาที่สูง มีความเข้าใจในการให้คำแนะนำให้คำปรึกษาในเรื่องการเลือกอาชีพที่เหมาะสมตามหลักแล้ว ก็จะทำให้นักเรียนรู้จักเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

1.4 รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับเกรซ (Krech.1962 : 182) ที่พบว่ารายได้ของบิดามีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพ รายได้ของครอบครัวเป็นตัวประกอบสำคัญในความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลต่อโอกาสที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว นอกจากนี้รายได้ของบิดามารดามากขึ้น ความปรารถนาของบุตรที่จะได้รับรายได้ก็สูงขึ้น และยิ่งกว่านั้น บิดามารดาที่มีรายได้มาก ต้องการที่จะสนับสนุนในการให้การศึกษาแก่บุตรของตนสูงขึ้น รวมทั้งการเตรียมพร้อมในเรื่องอาชีพด้วย ส่วน คูก(Cook. 1967 : 799) พบว่าการเลือกอาชีพจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบกับพื้นฐานเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับ แบลคเบอร์น (Blackburn. 1975 : 4152A)

1.5 พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระหว่างค่านิยมด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุนทรีย์ ด้านบริการสังคม กับการเลือกอาชีพ ส่วนด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535:92) และประมวล วิทยากร (2520 : 100 – 114) ที่ผลการวิจัยพบว่าค่านิยมในอาชีพด้านต่าง ๆ ทุกด้านและโดยรวมมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ แต่สอดคล้องใน 3 ด้านดังที่กล่าวมาแล้ว ส่วนด้านอื่น ๆ และค่านิยมในอาชีพโดยรวมไม่สอดคล้องกัน เช่นเดียวกับในการศึกษาค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพของนิตยา ธรรมพันธุ์ (2523 : 84 – 106) พบความสัมพันธ์กันต่ำมาก ระหว่างค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ค่านิยมในอาชีพเป็นสิ่งที่นักเรียนเชื่อว่ามีสำคัญในการเลือกอาชีพของเขา โดยสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นความรู้สึกพอใจที่นักเรียนมักจะแสวงหาจากอาชีพที่เขาทำ (เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ : 2535:8) และการเลือกอาชีพเป็นสิ่งสำคัญ เพราะนับเป็นการตัดสินใจเลือกทางเดินในอนาคตของตนเอง ดังนั้นการที่นักเรียนจะเลือกอาชีพได้นั้นนอกจากจะคำนึงถึงความต้องการของตนเองแล้วยังคำนึงถึงความต้องการของสังคม (ฉลวย กิริตรักษ์กุล, 2512) หรือค่านิยมด้วย โดยที่ค่านิยมของแต่ละบุคคลอาจจะมีไม่เท่ากันเสมอไป และยังแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคลด้วย เช่น นักเรียนบางคนอาจจะเลือกอาชีพที่สังคมยกย่อง นักเรียนบางคนอาจเลือกอาชีพที่มีรายได้สูง เป็นต้น ฉะนั้น ในการเลือกอาชีพตามค่านิยมนั้นจึงเป็นการที่นักเรียนเลือกอาชีพที่คิดว่ามีความสำคัญต่อเขา และสามารถก่อให้เกิดความรู้สึกพอใจต่องานที่เขาเลือกได้สูงสุด ซึ่งจะทำให้เขาสามารถทำอาชีพนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการที่พบว่า ตัวแปร เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา รายได้ของครอบครัว และค่านิยม มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของเด็กนักเรียน จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกอาชีพของนักเรียน ดังนั้น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครูและ ผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรจะคำนึงถึงการแนะแนว การให้คำปรึกษา ในการเลือกอาชีพให้แก่ นักเรียน เพื่อจะทำให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมตรงตามความต้องการของนักเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวนักเรียนเองและประเทศชาติต่อไป

2. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีโครงการแนะแนวการเลือกอาชีพอย่างเหมาะสม อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างจริงจังด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไปว่า มีตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลและสามารถทำนาย พฤติกรรมการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้

2. ควรมีการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกอาชีพกับตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะชีวิต ประสิทธิภาพในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน

3. ควรมีการศึกษาเชิงทดลองในการปลูกฝังค่านิยมในอาชีพที่เหมาะสมแก่นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีค่านิยมที่ดีในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการของตนเองและสังคมต่อไป

บรรณานุกรม

- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2521). “บริการสนเทศ.” เอกสารประกอบการศึกษาวิชาบริการสนเทศ ฉบับโรเนียว.
- จันทนา กาไหล่ทอง. (2537). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งเสลี่ยมชินูปถัมภ์ อำเภอบางละมุง จังหวัดสุโขทัย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จำเนียร ช่วงโชติ และคณะ.(2525). ข้อเสนอแนะทางอาชีพ. กรุงเทพฯ : บริษัท โปรเฟสชั่นแนล พับลิชชิง จำกัด.
- ฉลวย กิรติรักษกุล.(2510). ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร. (2523). ความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษาและอาชีพของบุตร : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนชั้นประโยคมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีป อภิสิทธิ์. (ธันวาคม 2527 – มกราคม 2528). “การศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับเด็กและเยาวชน,” การศึกษานอกโรงเรียน. 21(123) : 17 – 18.
- ธีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์. (2521). การจัดและให้บริการสนเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไไทยนา.
- นวลศิริ ณาโรหิตย์(กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2527). “การแนะแนวอาชีพในโรงเรียน,” วารสารแนะแนว. 18 : 19.
- _____. (ธันวาคม 2529 – มกราคม 2530). “เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการแนะแนวอาชีพ ตอนที่ 2,” วารสารแนะแนว. 108 : 41 – 49.
- นิตยา ธรรมพันธุ์. (2523). ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมของรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประมวล วิทยากร. (2520). ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครสวรรค์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2522). “ การเรียนการสอนทัศนคติและค่านิยม ,” จิตวิทยาสำหรับครู (เล่ม 1). กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ ศรีวิเศษ.(2530). การนำเสนอโปรแกรมบูรณาการ การศึกษาเพื่องานอาชีพกับวิชา สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เป็รื่อง จันดา.(2519). การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนต่างกันโรงเรียนมัธยมแบบประสมภาคเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ผกา บุญเรือง.(2520). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพภูติภาวะ ทางอาชีพ และการควบคุมภายใน – ภายนอก. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.(2529). เอกสารประกอบการสอนแนะแนว 515 ทฤษฎีการพัฒนา อาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2531). การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ : ภาควิชา การแนะแนวและจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2532). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เพ็ญศรี จินดาคักดี. (2535). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัชร ทรัพย์มี. (2523). การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2531). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ:รู้เรารู้เขา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ศิริรัตน์ อัมพะ. (สิงหาคม-กันยายน 2517). “ อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อการเลือกอาชีพของเด็ก ” วารสารแนะแนว. 8 (34).
- ศุภวดี บุญญวงษ์. (2528). เอกสารคำสอนอาชีพศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมจิต อภินาพงศ์. (2529). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัวกับความสนใจในอาชีพของนักเรียน ม.ศ. 5 ปีการศึกษา 2523 จังหวัดชุมพร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมพงษ์ อาภาพันธ์. (2519). การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันโรงเรียนมัธยมแบบผสมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- สุวิมล ดีสั้น. (2526). การศึกษาองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดโรงเรียนรัฐบาล ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โสภา ชูกุลพิชช. (2521). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เสริมวิทย์ สุภเมธี. (2531). การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- อรอนงค์ แจ่มผล. (2525). ความสัมพันธ์ระหว่างกันของวุฒิภาวะทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษาปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา สุขารมณ์ อรพินท์ ชูชม และทัศนาก ทอภักดี. (2540). องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี. รายงานการวิจัยฉบับที่ 62. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Blackburn, Sarah Pauline (1975).” Relationship of Select Variables to Occupational and Educational Aspirations and Expectations of Female High School Senior,”**Dissertation Abstracts.**
- Channay, Reeca.(March – April 1969). “Vocational Values of Children and they Relate to Economic Community Grade Level, Sex Parental Level, ” **Dissertation Abstracts.**” A 69 :2957–2959.
- Cook, Walter Roy. (August 1967). “Factors Associated with the Occupational Choices of Young Men,” **Dissertation Abstracts International.** 28 : 799-A.
- Eaddy, Vanik Silas. (March 1969). “The Influcene of Selected Factors on the Vocational Choices of Vocational Agricultural Students in Louisiana,” **Dissertation Abstracts.** 29(9) : 2958 – 2959.
- Erdman, Robert Lee. (November 1957). “Vocational Choices of Adolescent Mentally Retarded Boys,” **Dissertation Abstracts.** 17(11) : 2497.
- Ginzberg, Eli. (1967). **The Development of Human Resources.** New York : McGraw-Hill, Inc.
- Ginzberg, Eli and others. (1967). **Occupational Choice : An Approach to a General Theory.** New York : Columbia University Press.

- Gribbons, Warren D. and Lohnes, Paul R. (November 1965). "Shift in Adolescents, Vocational Values," **The Personnel and Guidance Journal**. 44 : 248 – 252.
- Hoppock, Robert. (1967). **Occupational Information**. New York : McGraw – Hill Book Company, Inc.
- Isaacson, Lee E. and Brown, Duane.(1993).**Career Information, Career Counseling, and Career Development**. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- James,Clack Ronald.(February,1970)"Occupational Prestige and Vocational Choices," **Dissertation Abstracts**. 3(8) : 3868 – A.
- Krech, David. (1962). **Individual in Society**. New York : McGraw – Hill Book Company, Inc.
- Moser, W.E. (April 1965). "Vocational Preference as Relate to Mental Ability," **Occupations**. 28: 460 – 461.
- Perrone, Phillip A.(1965). "Values and Occupational Preferences of Junior High School Girls," **The Personnel and Guidance Journal**. 44 : 254 – 257.
- Robert , D. Strom. (1969). **Psychology for the Classroom**. Englewood Cliffs : Prentice – Hall.
- Rokeach, Milton. (1969). **Belief, Attitudes and Value**. San Francisco : California : Jossey Boss.
- Samule, William. (1981). **Personality : Searching for the Sources of Human Behavior**. New York : McGraw – Hill.
- Strong, Edward K.(1954) **Vocational Interest of Men and Women**. Standford : Standford University Press.
- Super, D.E. (1970). **The Work Values Inventory**. Boston: Houghion – Mifflin.
- The Psychological Corporation. (1990) . **Career Interest Inventory**.Texas : Harcourt Brace Javanovcich INC.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ข ตาราง 4 – 29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ข

ตาราง 4 – 29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรที่ศึกษากับการเลือกอาชีพ

นักเรียนที่รัก

แบบสอบถามนี้ต้องการถามข้อเท็จจริงบางอย่างเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ฉะนั้นจึงไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ และตอบตามความเป็นจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อท่านแต่ประการใด เพราะไม่มีการเขียนชื่อของท่านลงในกระดาษคำตอบ และกระดาษคำตอบทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ แบบสอบถามทั้งหมดมี 4 ตอน โปรดตรวจสอบให้ถูกต้องก่อนลงมือทำและส่งคืนทั้งหมดหลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ทัศนากดี
อจลรา สุขารมณ
อรพินทร์ ชูชม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามภูมิหลังทางครอบครัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง [] และเติมข้อความลงใน.....

1. เพศ [] ชาย [] หญิง
2. โรงเรียน.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เกรดเฉลี่ย (ตั้งแต่ ม.1 – ม.3).....
4. รายได้ของครอบครัว (สมาชิกทุกคนรวมกัน).....บาท
5. ภายในบ้านที่อาศัยอยู่ขณะนี้ประกอบด้วย (ไม่นับลูกจ้าง)
 - [] บิดา มารดา ของนักเรียนและลูก ๆ
 - [] บิดา มารดา ของนักเรียน ลูก และญาติพี่น้อง
 - [] ญาติพี่น้องและตัวนักเรียน
 - [] อื่น ๆ
6. สถานภาพครอบครัวของนักเรียนขณะนี้
 - [] บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน
 - [] บิดา มารดา แยกกันอยู่
 - [] บิดาเสียชีวิตแล้ว
 - [] มารดาเสียชีวิตแล้ว
7. การศึกษาของบิดา
 - [] ระดับประถมศึกษา
 - [] ระดับมัธยมศึกษา
 - [] ระดับอนุปริญญา
 - [] ระดับอุดมศึกษา
8. การศึกษาของมารดา
 - [] ระดับประถมศึกษา
 - [] ระดับมัธยมศึกษา
 - [] ระดับอนุปริญญา
 - [] ระดับอุดมศึกษา
9. ขณะนี้บิดาท่านทำงานอาชีพ.....[] ไม่ทำงาน
10. ขณะนี้มารดาท่านทำงานอาชีพ.....[] ไม่ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสำรวจบุคลิกภาพ

แบบสำรวจบุคลิกภาพทั้งหมดมี 48 ข้อ ในแต่ละข้อเป็นข้อความสั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนพิจารณาว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อความนั้น ๆ มากน้อยเพียงไร เมื่อพิจารณาแล้วให้นักเรียนตอบโดยการกาเครื่องหมาย × ลงในช่องที่กำหนดให้

คำชี้แจง แบบสำรวจนี้ต้องการทราบคุณลักษณะทางบุคลิกภาพบางอย่างของนักเรียน ซึ่งจะนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษา ทำความรู้จักและแนะแนวช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ฉะนั้นโปรดพิจารณาและกาเครื่องหมายให้ตรงกับลักษณะที่เป็นจริงของนักเรียน

ตัวอย่าง

	ไม่ใช่ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)			ใช่ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
ข้อความ 00 ข้าพเจ้าเป็นคนที่เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	3	2	1	1	2	3
วิธีตอบ ถ้านักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย แสดงว่านักเรียนเห็นด้วยกับข้อความข้างต้น ให้นักเรียนพิจารณาในช่องทางขวามือและกาเครื่องหมาย × ลงบนตัวเลข “ใช่” มากหรือน้อยตามลำดับ เช่นตัวอย่าง “นักเรียนคิดว่าตนเองมีคุณลักษณะนั้นมากที่สุด ให้กาเครื่องหมาย × ที่ช่อง 3 ทางขวามือ”						
	ไม่ใช่ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)			ใช่ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
ข้อความ 00 ข้าพเจ้าเป็นคนเก็บตัว	3	2	1	1	2	3

วิธีตอบ ถ้านักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเป็นคนไม่เก็บตัว แสดงว่านักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความข้างต้น ให้นักเรียนพิจารณาในช่องทางซ้ายมือและกาเครื่องหมาย × ลงบนตัวเลข “ไม่ใช่” มากหรือน้อยตามลำดับ เช่นตัวอย่าง “นักเรียนคิดว่าตนเองเป็นคนเปิดเผยพอสมควร ให้กาเครื่องหมาย × ที่ช่อง 2 ทางซ้ายมือ”

ข้อที่	ข้อความ	ไม่ใช้ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)			ใช้ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
1	ข้าพเจ้าชอบพบปะคนทั่วไป	3	2	1	1	2	3
2	ข้าพเจ้าเป็นคนเปิดเผย	3	2	1	1	2	3
3	ข้าพเจ้ามีเพื่อนฝูงมาก	3	2	1	1	2	3
4	ข้าพเจ้าเข้ากับคนได้ทุกประเภท	3	2	1	1	2	3
5	ข้าพเจ้าปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ง่าย	3	2	1	1	2	3
6	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเพื่อนได้เร็วกว่าคนอื่น	3	2	1	1	2	3
7	ข้าพเจ้านิยมไปไหนมาไหนเป็นกลุ่ม ๆ	3	2	1	1	2	3
8	ข้าพเจ้ากล้าเดินคนเดียวเข้าไปในที่ ๆ มีคน นั่งคุยกันอยู่แล้ว	3	2	1	1	2	3
9	ข้าพเจ้าไม่ชอบอยู่กับคนหมู่มาก	3	2	1	1	2	3
10	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำความรู้จักกับคนแปลกหน้า	3	2	1	1	2	3
11	ข้าพเจ้าอยากกลับเป็นเด็กเล็ก ๆ อีกครั้งหนึ่ง	3	2	1	1	2	3
12	ข้าพเจ้าไม่คุ้นเคยกับเพื่อนต่างเพศ	3	2	1	1	2	3
13	ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงการพูดต่อหน้าคนมาก ๆ	3	2	1	1	2	3
14	ข้าพเจ้ามักปลีกตัวไปทำงานหรือใช้ความคิด คนเดียว	3	2	1	1	2	3
15	ข้าพเจ้าเลือกการเขียนมากกว่าการพูด ในกรณีที่ต้องมีการแสดงความคิดเห็น	3	2	1	1	2	3
16	เมื่ออยู่ในกลุ่มคนมาก ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกลำบาก ใจในการสนทนากับบุคคลเหล่านั้น	3	2	1	1	2	3
17	ข้าพเจ้าชอบพูดในที่ชุมนุมชน เช่น หน้าชั้นเรียนหรือในที่ประชุม	3	2	1	1	2	3
18	ข้าพเจ้าชอบการผจญภัยตื่นเต้น	3	2	1	1	2	3
19	โดยปกติข้าพเจ้ามักมีความสุขและมีอารมณ์ เบิกบาน	3	2	1	1	2	3
20	ข้าพเจ้ามักมีอารมณ์ขันอยู่เสมอ	3	2	1	1	2	3
21	ข้าพเจ้าชอบไปงานเลี้ยงที่มีการเต้นรำหรือ การเล่นเกม	3	2	1	1	2	3
22	ข้าพเจ้าชอบนั่งอยู่ร่วมกับคนมาก ๆ ในขณะที่ ทำงานหรือเล่น	3	2	1	1	2	3
23	ข้าพเจ้าพึงพอใจในการแต่งกายและรูปร่าง ของตนเอง	3	2	1	1	2	3

ข้อที่	ข้อความ	ไม่ใช่			ใช่		
		(มากน้อยเรียงตามลำดับ)			(มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
24	ข้าพเจ้าคิดว่าโลกนี้น่าอยู่	3	2	1	1	2	3
25	ข้าพเจ้าเป็นคนที่ร้องไห้ง่าย	3	2	1	1	2	3
26	ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจเมื่อทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	3	2	1	1	2	3
27	ข้าพเจ้ามักระวังคำพูดไม่ให้กระทบกระเทือนใจผู้อื่น	3	2	1	1	2	3
28	ข้าพเจ้ามักกระวนกระวายใจต่อโรคภัยที่เกิดขึ้น	3	2	1	1	2	3
29	ข้าพเจ้ากลัวว่าใครจะคิดไม่ดีกับข้าพเจ้า	3	2	1	1	2	3
30	ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงการเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรงหรือยุ่งยาก	3	2	1	1	2	3
31	ข้าพเจ้ามักไม่สบายใจเมื่อทำสิ่งผิดพลาดในที่ชุมนุมชน	3	2	1	1	2	3
32	ข้าพเจ้ามักลงโทษตนเองก่อนอื่นเมื่อมีเรื่องร้ายแรงที่ข้าพเจ้ามีส่วนเกี่ยวข้อง	3	2	1	1	2	3
33	ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็น	3	2	1	1	2	3
34	ข้าพเจ้าชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ	3	2	1	1	2	3
35	ข้าพเจ้าพร้อมจะให้ความร่วมมือกับผู้อื่น	3	2	1	1	2	3
36	ข้าพเจ้าชอบการเป็นผู้นำมากกว่าเป็นผู้ตาม	3	2	1	1	2	3
37	ข้าพเจ้าสามารถเป็นผู้นำที่ดีเมื่อมีโอกาส	3	2	1	1	2	3
38	ข้าพเจ้ามักใช้เหตุผลแก้ปัญหา	3	2	1	1	2	3
39	ข้าพเจ้ามักพูดตรงไปตรงมาตามที่ใจคิด	3	2	1	1	2	3
40	ข้าพเจ้ามักคิดถึงความสำเร็จเมื่อต้องการทำอะไรก็ตาม	3	2	1	1	2	3
41	ข้าพเจ้ายึดมั่นในความซื่อสัตย์	3	2	1	1	2	3
42	เพื่อนโดยทั่วไปชอบทำให้ข้าพเจ้าผิดหวัง	3	2	1	1	2	3
43	ข้าพเจ้าชอบเก็บกอดอารมณ์ความรู้สึก	3	2	1	1	2	3
44	ข้าพเจ้ามักระวังสิ่งของที่เป็นสมบัติของตนเอง	3	2	1	1	2	3
45	ข้าพเจ้ามักใจลอย	3	2	1	1	2	3
46	ข้าพเจ้ารู้สึกอายเมื่อได้ยินเรื่องลามกอนาจาร	3	2	1	1	2	3
47	ข้าพเจ้ามักเลิกล้มความตั้งใจที่จะทำอะไรหลายอย่างเพราะคิดว่าไม่มีความสามารถ	3	2	1	1	2	3
48	ข้าพเจ้ามักเลิกล้มความตั้งใจจะทำอะไร ๆ เพราะคิดว่าทำไม่สำเร็จ	3	2	1	1	2	3

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการเลือกอาชีพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนระบุอาชีพที่นักเรียนต้องการเพียงอาชีพเดียว นักเรียนอาจจะเลือกอาชีพจากรายชื่ออาชีพที่แนบมานี้

ตัวอย่าง ถ้านักเรียนต้องการเลือกประกอบอาชีพ “เกษตรกรรม” นักเรียนก็เติมคำตอบลงในช่องว่าง ดังตัวอย่าง

(0.) นักเรียนต้องการเลือกประกอบอาชีพ เกษตรกรรม

1. นักเรียนต้องการเลือกประกอบอาชีพ (โปรดระบุ).....

รายชื่ออาชีพ

1. ครู- อาจารย์ในอาชีพทั่วไป เช่น	31. ผู้ดูแลรักษาความสะอาดอาคารบ้านเรือน
ครูสอนตัดเย็บเสื้อผ้า	32. ผู้ประกอบอาหาร
2. นักสังคมสงเคราะห์	33. ช่างเสริมสวย
3. นักจิตวิทยา	34. กู้หรือผู้ประกอบอาหาร
4. นักสังคมวิทยา	35. เจ้าหน้าที่ตำรวจ
5. นักประวัติศาสตร์	36. คนผสมเครื่องดื่ม
6. เลขานุการ	37. พนักงานโรงแรม
7. เสมียนพิมพ์ดีด	38. พนักงานบริการบนเครื่องบิน
8. พนักงานเก็บเงิน	39. พนักงานธนาคาร
9. พนักงานรับ – จ่ายเงิน	40. หญิงรับใช้และทำงานบ้าน
10. พนักงานสำนักงาน	41. พนักงานเสิร์ฟอาหาร
11. แพทย์	42. ประชาสัมพันธ์
12. ทันตแพทย์	43. ผู้บริการรับเลี้ยงเด็ก
13. เกษตรกร	44. พนักงานรักษาความปลอดภัย
14. สัตวแพทย์	45. พนักงานซักอบรีด
15. นักถ่ายภาพบำบัด	46. ทหารบก
16. พยาบาล	47. ทหารเรือ
17. บุรุษพยาบาล	48. ทหารอากาศ
18. ผดุงครรภ์	49. บัสโฮสเตส
19. เจ้าหน้าที่รังสีเทคนิค	50. นักกู้เทศก์
20. เกษตรกรรม	51. ล่าม
21. ผู้ดูแลอุทยานแห่งชาติ	52. นักเขียน
22. ชาวสวน	53. ศิลปิน
23. ผู้เลี้ยงปลาสัตว์	54. นักร้อง
24. ผู้ทำงานในฟาร์ม	55. บรรณาธิการ
25. ผู้ใช้เครื่องมือเกษตรกรรมทำงานในไร่	56. ผู้รายงานข่าว
26. ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	57. นักดนตรี
27. ชาวประมง	58. ช่างถ่ายภาพ
28. ผู้ทำงานกลีกรรรม	59. จิตรกร(ช่างเขียนรูป)
29. ผู้เลี้ยงสัตว์	60. นักออกแบบเครื่องแต่งกาย
30. ยาม	61. นักเขียนป้ายโฆษณา

62. นักจัดรายการวิทยุ
63. ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
64. นักแสดง
65. นางแบบ นายแบบ
66. นักหนังสือพิมพ์
67. ผู้สื่อข่าว
68. มัณฑนากร(ผู้ออกแบบตกแต่งภายในอาคาร)
69. ช่างเขียนและตกแต่งเครื่องปั้นดินเผา
70. นักออกแบบเพชรพลอย
71. วิศวกรคอมพิวเตอร์
72. เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์
73. วิศวกรไฟฟ้า
74. วิศวกรเครื่องกล
75. วิศวกรเคมีอุตสาหกรรม
76. ผู้จัดการโปรแกรมคอมพิวเตอร์
77. ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกลั่นน้ำมัน
78. ผู้ปฏิบัติงานในกรรมวิธีเคมี
79. นักวิเคราะห์ระบบงาน
80. ช่างไม้
81. ช่างทาสี
82. ช่างก่อสร้าง
83. ช่างประปา
84. ช่างเชื่อมโลหะ
85. ช่างมุงหลังคา
86. ช่างปูน
87. ช่างไฟฟ้าและเดินไฟฟ้า
88. ช่างเหล็ก
89. ช่างสุขภัณฑ์
90. ช่างปูกระเบื้อง
91. ช่างกระจก
92. ช่างทำพื้นหินขัด
93. ช่างวางท่อ ปรับท่อ
94. ครูอนุบาล
95. ครูประถมศึกษา
96. ครูมัธยมศึกษา
97. บรรณารักษ์
98. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ
99. อาจารย์ในมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษา
100. ครูสอนในสถาบันการศึกษาพิเศษ
101. นักกฎหมาย
102. ผู้พิพากษา
103. ทนายความ
104. อัยการ
105. คนขับรถพยาบาล
106. คนขับรถบรรทุก
107. นายสถานี
108. พนักงานขับรถจักรและขับเคลื่อนยนต์
109. พนักงานรถไฟ
110. คนงานประจำเรือ
111. ลูกเรือ
112. พนักงานโทรศัพท์และโทรเลข
113. นักบิน
114. พนักงานขาย
115. นายหน้าเงินกู้
116. ผู้เดินทางไปขายสินค้า
117. ตัวแทนขายที่ดินและโรงเรือน
118. ผู้ขายอาหาร
119. ผู้แทนจำหน่ายเครื่องอุปโภค บริโภค
120. พนักงานบริษัทประกันภัย-ประกันชีวิต
121. ผู้จัดการ
122. นักบัญชี
123. นายธนาคาร
124. ผู้บริหารโรงแรม
125. ผู้วางแผนการผลิต
126. ช่างซ่อมเครื่องประดับ
127. ช่างทำกุญแจ
128. ช่างซ่อมวิดีโอ
129. ช่างประกอบเครื่องมือไฟฟ้า

- 130. ช่างซ่อมเครื่องรับวิทยุ-โทรทัศน์
- 131. ช่างซ่อมเครื่องกลยานยนต์
- 132. ช่างซ่อมนาฬิกา
- 133. ช่างเครื่องปรับอากาศ
- 134. ช่างซ่อมกล้อง
- 135. ช่างซ่อมเรือ
- 136. ช่างซ่อมและติดตั้งวางสายโทรศัพท์
- 137. ช่างพิมพ์
- 138. ช่างเลื่อย
- 139. ช่างหลอม
- 140. ช่างเครื่องกลต่าง ๆ
- 141. พนักงานฝ่ายผลิต
- 142. ช่างรีดโลหะ
- 143. ช่างปั้นและช่างกรอ
- 144. ช่างเครื่องจักรทำงานไม้

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดค่านิยมในอาชีพ

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีความมุ่งหมายที่จะสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพของนักเรียน
ขอให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ พร้อมทั้งระบุความสำคัญของข้อความนั้น ๆ ที่มีต่อตัวนักเรียน
โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับหมายเลขท้ายข้อความที่แสดงถึงระดับความสำคัญ โปรดตอบ
ทุกข้อ จำนวน 45 ข้อซึ่งแต่ละข้อมีหมายเลขที่มีความหมายดังต่อไปนี้

- หมายเลข 5 หมายถึง “สำคัญมากที่สุด”
 หมายเลข 4 หมายถึง “สำคัญมาก”
 หมายเลข 3 หมายถึง “สำคัญปานกลาง”
 หมายเลข 2 หมายถึง “สำคัญเพียงเล็กน้อย”
 หมายเลข 1 หมายถึง “ไม่สำคัญเลย”

ข้อความ	สำคัญ มากที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปานกลาง	สำคัญเพียง เล็กน้อย	ไม่สำคัญ เลย
1.อาชีพที่ท่านต้องแก้ปัญหาใหม่ ๆ อยู่เสมอ	5	4	3	2	1
2.อาชีพที่ท่านได้ช่วยเหลือผู้อื่น	5	4	3	2	1
3.อาชีพที่ท่านสามารถจะมีรายได้หรือเงิน เดือนเพิ่มขึ้น	5	4	3	2	1
4.อาชีพที่ท่านสามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลง ในการทำงานของท่าน	5	4	3	2	1
5.อาชีพที่ท่านมีอิสระในการทำงานนั้น ๆ	5	4	3	2	1
6.อาชีพที่ท่านได้รับเกียรติ ชื่อเสียงในสาย อาชีพของท่าน	5	4	3	2	1
7.อาชีพที่ท่านต้องใช้ความสามารถทางศิลป์	5	4	3	2	1
8.อาชีพที่ท่านได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้ร่วมงาน	5	4	3	2	1
9.อาชีพที่ท่านเลือกเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง	5	4	3	2	1
10.อาชีพที่ท่านสามารถจะเป็นเจ้าของ ตัวเองได้ตามที่ต้องการ	5	4	3	2	1
11.อาชีพที่ท่านมีหัวหน้างานซึ่งแบ่งงานให้ แต่ละคนทำตามความสามารถและความ เหมาะสมของแต่ละคน	5	4	3	2	1

ข้อความ	สำคัญ มากที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปานกลาง	สำคัญเพียง เล็กน้อย	ไม่สำคัญ เลย
12.อาชีพที่ท่านเลือกสถานที่ทำงานที่ท่านชอบ	5	4	3	2	1
13.อาชีพที่ท่านมีความรู้ลึกซึ้งสบายใจที่ สามารถทำงาน ในแต่ละวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	5	4	3	2	1
14.อาชีพที่ทำให้ท่านมีอำนาจเหนือผู้อื่น	5	4	3	2	1
15.อาชีพที่ทำให้ท่านมีโอกาสใช้ความคิด และข้อเสนอแนะใหม่ ๆ	5	4	3	2	1
16.อาชีพที่ท่านสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ บางอย่างให้เกิดขึ้นได้	5	4	3	2	1
17.อาชีพที่ท่านสามารถทำงานนั้น ๆ อย่างได้ผลดี	5	4	3	2	1
18.อาชีพที่ท่านเลือกนั้นมีหัวหน้างานที่อื่นคนมีเหตุผล	5	4	3	2	1
19.อาชีพนั้นท่านแน่ใจว่าจะมีงานให้ท่านทำตลอดไป	5	4	3	2	1
20.อาชีพที่ท่านสามารถเสริมสร้างสุนทรียภาพ ให้เกิดขึ้นในโลกได้	5	4	3	2	1
21.อาชีพที่ท่านสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง	5	4	3	2	1
22.อาชีพที่ท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นพอเพียงแก่การครองชีพ	5	4	3	2	1
23.อาชีพที่ท่านเลือกทำทาบสถิติปัญญาของท่าน	5	4	3	2	1
24.อาชีพที่ท่านได้ใช้ความสามารถในการเป็นผู้นำ	5	4	3	2	1
25.อาชีพที่ท่านได้รับความสะดวกพอในด้านห้องพัก ห้องน้ำ ห้องส้วม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ	5	4	3	2	1
26.อาชีพนั้นทำให้ท่านมีอิสระภายหลังสิ้นสุด ภารกิจการทำงานในหน้าที่ของแต่ละวัน	5	4	3	2	1
27.อาชีพที่ท่านสามารถสร้างมิตรภาพกับผู้ร่วมงาน ของท่าน	5	4	3	2	1
28.อาชีพที่คนอื่น ๆ ยอมรับว่ามีความสำคัญ	5	4	3	2	1
29.อาชีพที่ท่านไม่ต้องทำซ้ำซากจำเจตลอดเวลา	5	4	3	2	1
30.อาชีพที่ทำให้ท่านมีความรู้ลึกกว่าช่วยเหลือบุคคลอื่น	5	4	3	2	1
31.อาชีพที่ท่านได้ช่วยส่งเสริมการกินดีอยู่ดีให้แก่ บุคคลอื่น	5	4	3	2	1
32.อาชีพที่ท่านมีโอกาสทำอะไรได้หลาย ๆ สิ่ง หลาย ๆ อย่าง	5	4	3	2	1
33.อาชีพที่ทำให้ท่านมีสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อน ร่วมงาน	5	4	3	2	1

ข้อความ	สำคัญ มากที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปานกลาง	สำคัญเพียง เล็กน้อย	ไม่สำคัญ เลย
34.อาชีพที่ท่านสามารถมีวิถีชีวิตตามที่ท่านชอบมากที่สุด	5	4	3	2	1
35.อาชีพที่ท่านมีสถานที่ทำงานที่ดี เช่น มีแสงสว่างเหมาะสม เงียบ สะอาด เย็นสบาย และกว้างขวางเพียงพอ ฯลฯ	5	4	3	2	1
36.อาชีพที่ท่านต้องวางแผนและจัดระบบงานของบุคลากรในหน่วยงาน	5	4	3	2	1
37.อาชีพที่ท่านมีรายได้สูงพอเพียงที่จะเลี้ยงชีพตามที่ท่านต้องการได้อย่างสบาย	5	4	3	2	1
38.อาชีพนั้นเป็นการบริหารงานด้วยตัวของท่านเอง	5	4	3	2	1
39.อาชีพที่ท่านสามารถสร้างผลิตผลที่สามารถดึงดูดใจผู้อื่น	5	4	3	2	1
40.อาชีพที่ท่านมีความมั่นใจว่า หน่วยงานที่ท่านทำงานอยู่นั้นยังมีงานอื่นให้ท่านทำต่อไป แม้ว่างานที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบันสิ้นสุดลงแล้ว	5	4	3	2	1
41.อาชีพที่ท่านมีผู้บังคับบัญชาที่เอาใจใส่ มีน้ำใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	5	4	3	2	1
42.อาชีพที่ท่านได้เห็นผลของความพยายามของท่าน	5	4	3	2	1
43.อาชีพที่ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดใหม่ ๆ	5	4	3	2	1
44.อาชีพที่ท่านสามารถหารายได้ได้เอง โดยไม่มีนายจ้าง	5	4	3	2	1
45.อาชีพที่ท่านสามารถพึ่งตนเองได้	5	4	3	2	1

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	เพศ		
	ชาย	หญิง	รวม
1. บริการทางสังคม	7	12	19
2. บริการงานเสมียน	6	44	50
3. บริการสุขภาพ	9	47	56
4. เกษตรกรรม	9	4	13
5. บริการลูกค้า	41	69	110
6. วิจิตรศิลป์	39	76	115
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	99	38	137
8. ธุรกิจก่อสร้าง	11	4	15
9. บริการการศึกษา	3	5	8
10. บริการด้านกฎหมาย	13	7	20
11. การขนส่ง	8	4	12
12. การขาย	3	5	8
13. การจัดการ	32	67	99
14. งานช่าง	20	3	23
15. การจัดการเครื่องจักร	6	3	9
รวม	306	388	694

$$\chi^2 = 148.56 \quad df = 14 \quad P = .000$$

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวกับการเลือกอาชีพของนักเรียน

การเลือกอาชีพ	ลักษณะของครอบครัว		
	ครอบครัว เดี่ยว	ครอบครัว ขยาย	รวม
1. บริการทางสังคม	12	7	19
2. บริการงานเสมียน	33	7	40
3. บริการสุขภาพ	26	36	62
4. เกษตรกรรม	7	6	13
5. บริการลูกค้า	62	60	122
6. วิจิตรศิลป์	66	52	118
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	76	61	137
8. ธุรกิจก่อสร้าง	7	5	12
9. บริการการศึกษา	4	4	8
10. บริการด้านกฎหมาย	6	8	14
11. การขนส่ง	6	3	9
12. การขาย	5	3	8
13. การจัดการ	64	35	99
14. งานช่าง	20	7	27
15. การจัดการเครื่องจักร	3	3	6
รวม	397	297	694

$$\chi^2 = 16.97 \quad df = 14 \quad p = .258$$

ตาราง 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของครอบครัวกับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	สถานภาพของครอบครัว		
	บิดามารดา อยู่ด้วยกัน	บิดามารดาแยกกัน อยู่หรือเสียชีวิต	รวม
1. บริการทางสังคม	16	3	19
2. บริการงานเสมียน	38	12	50
3. บริการสุขภาพ	47	9	56
4. เกษตรกรรม	10	3	13
5. บริการลูกค้า	90	32	122
6. วิจิตรศิลป์	88	30	118
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	110	26	136
8. ธุรกิจก่อสร้าง	9	3	12
9. บริการการศึกษา	3	3	6
10. บริการด้านกฎหมาย	15	4	19
11. การขนส่ง	5	4	9
12. การขาย	4	3	7
13. การจัดการ	80	13	93
14. งานช่าง	23	4	27
15. การจัดการเครื่องจักร	4	3	7
รวม	542	152	694

$$\chi^2 = 11.752 \quad df = 14 \quad p = .626$$

ตาราง 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของบิดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน

การเลือกอาชีพ	สถานภาพการทำงานของบิดา		
	ทำงาน	ไม่ทำงาน	รวม
1. บริการทางสังคม	16	3	19
2. บริการงานเสมียน	39	9	48
3. บริการสุขภาพ	53	5	58
4. เกษตรกรรม	12	4	16
5. บริการลูกค้า	110	13	123
6. วิจิตรศิลป์	100	10	110
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	123	16	139
8. ธุรกิจก่อสร้าง	11	4	15
9. บริการการศึกษา	5	3	8
10. บริการด้านกฎหมาย	20	3	23
11. การขนส่ง	7	4	11
12. การขาย	4	3	7
13. การจัดการ	73	9	82
14. งานช่าง	25	3	28
15. การจัดการเครื่องจักร	4	3	7
รวม	602	92	694

$$\chi^2 = 18.510 \quad df = 14 \quad P = .185$$

ตาราง 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของมารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน

การเลือกอาชีพ	สถานภาพการทำงานของมารดา		
	ทำงาน	ไม่ทำงาน	รวม
1. บริการทางสังคม	3	4	7
2. บริการงานเสมียน	34	16	50
3. บริการสุขภาพ	44	3	47
4. เกษตรกรรม	9	4	13
5. บริการลูกค้า	91	3	94
6. วิจิตรศิลป์	84	34	118
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	106	31	137
8. ธุรกิจก่อสร้าง	11	3	14
9. บริการการศึกษา	5	4	9
10. บริการด้านกฎหมาย	17	5	22
11. การขนส่ง	9	3	12
12. การขาย	7	4	11
13. การจัดการ	75	24	99
14. งานช่าง	20	5	25
15. การจัดการเครื่องจักร	6	3	9
รวม	521	146	667

$$\chi^2 = 9.069 \quad df = 14 \quad P = .827$$

ตาราง 9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
	สูง (2.51 ขึ้นไป)	กลาง (2.01-2.50)	ต่ำ (2.00ลงมา)	รวม
1. บริการทางสังคม	5	7	7	19
2. บริการงานเสมียน	26	10	13	49
3. บริการสุขภาพ	14	9	32	55
4. เกษตรกรรม	4	3	6	13
5. บริการลูกค้า	48	27	45	120
6. วิจิตรศิลป์	45	24	48	117
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	51	19	65	135
8. ธุรกิจก่อสร้าง	9	3	4	16
9. บริการการศึกษา	3	3	3	9
10. บริการด้านกฎหมาย	8	3	5	16
11. การขนส่ง	3	3	4	10
12. การขาย	3	4	3	10
13. การจัดการ	30	13	46	89
14. งานช่าง	18	4	5	27
15. การจัดการเครื่องจักร	3	3	3	9
รวม	270	135	289	694

$$\chi^2 = 60.306 \quad df = 28 \quad p = .000$$

ตาราง 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน

การเลือกอาชีพ	ระดับการศึกษาของบิดา				
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	อุดมศึกษา	รวม
1. บริการทางสังคม	6	8	5	1	20
2. บริการงานเสมียน	23	12	8	6	49
3. บริการสุขภาพ	21	15	8	12	56
4. เกษตรกรรม	6	3	2	2	13
5. บริการลูกค้า	62	25	21	14	122
6. วิจิตรศิลป์	32	26	43	17	118
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	47	32	26	32	137
8. ธุรกิจก่อสร้าง	7	2	1	2	12
9. บริการการศึกษา	3	2	2	2	9
10. บริการด้านกฎหมาย	5	5	6	2	18
11. การขนส่ง	3	2	2	2	9
12. การขาย	1	3	1	-	5
13. การจัดการ	46	26	18	5	95
14. งานช่าง	19	3	2	1	25
15. การจัดการเครื่องจักร	2	2	-	2	6
รวม	283	166	145	100	694

$$\chi^2 = 109.047 \quad df = 56 \quad p = .000$$

ตาราง 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของมารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน

การเลือกอาชีพ	ระดับการศึกษาของบิดา				
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	อุดมศึกษา	รวม
1. บริการทางสังคม	12	3	3	1	19
2. บริการงานเสมียน	26	15	5	4	50
3. บริการสุขภาพ	29	9	5	13	56
4. เกษตรกรรม	8	2	3	-	13
5. บริการลูกค้า	71	24	16	11	122
6. วิจิตรศิลป์	47	31	32	8	118
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	60	28	26	23	137
8. ธุรกิจก่อสร้าง	8	1	1	2	12
9. บริการการศึกษา	4	1	1	1	7
10. บริการด้านกฎหมาย	7	6	4	1	18
11. การขนส่ง	4	1	2	2	9
12. การขาย	2	2	1	-	5
13. การจัดการ	56	19	10	7	92
14. งานช่าง	23	2	1	1	27
15. การจัดการเครื่องจักร	1	1	4	4	10
รวม	356	145	114	78	695

$$\chi^2 = 100.439 \quad df = 56 \quad p = .000$$

ตาราง 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	บุคลิกภาพ		
	เก็บตัว	แสดงตัว	รวม
1. บริการทางสังคม	4	13	17
2. บริการงานเสมียน	6	32	38
3. บริการสุขภาพ	8	33	41
4. เกษตรกรรม	2	8	10
5. บริการลูกค้า	19	81	100
6. วิจิตรศิลป์	9	77	86
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	11	86	97
8. ธุรกิจก่อสร้าง	1	10	11
9. บริการการศึกษา	3	4	7
10. บริการด้านกฎหมาย	2	13	15
11. การขนส่ง	1	5	6
12. การขาย	1	4	5
13. การจัดการ	7	69	76
14. งานช่าง	4	14	18
15. การจัดการเครื่องจักร	1	1	2
รวม	79	450	529

$$\chi^2 = 7.688 \quad df = 14 \quad p = .905$$

ตาราง 13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครอบครัวต่อเดือนกับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	รายได้ของครอบครัวต่อเดือน			
	20,000 บาท ลงมา	20,001 – 30,000 บาท	30,000 บาท ขึ้นไป	รวม
1. บริการทางสังคม	6	15	2	23
2. บริการงานเสมียน	12	32	2	46
3. บริการสุขภาพ	10	39	4	53
4. เกษตรกรรม	4	10	3	17
5. บริการลูกค้า	45	70	5	120
6. วิจิตรศิลป์	25	79	13	117
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	25	94	17	136
8. ธุรกิจก่อสร้าง	5	4	1	10
9. บริการการศึกษา	3	3	-	6
10. บริการด้านกฎหมาย	5	11	4	20
11. การขนส่ง	3	6	1	10
12. การขาย	3	5	-	8
13. การจัดการ	24	60	7	91
14. งานช่าง	9	18	4	31
15. การจัดการเครื่องจักร	3	1	3	7
รวม	182	447	66	695

$$\chi^2 = 42.956 \quad df = 28 \quad p = .035$$

ตาราง 14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านการทำงานหลายๆ ด้าน กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านการทำงานหลายๆ ด้าน		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	13	4	17
2. บริการงานเสมียน	36	11	47
3. บริการสุขภาพ	39	15	54
4. เกษตรกรรม	9	4	13
5. บริการลูกค้า	77	42	119
6. วิจิตรศิลป์	68	46	114
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	86	32	118
8. ธุรกิจก่อสร้าง	10	4	14
9. บริการการศึกษา	3	4	7
10. บริการด้านกฎหมาย	11	8	19
11. การขนส่ง	5	4	9
12. การขาย	4	6	10
13. การจัดการ	68	28	96
14. งานช่าง	20	5	25
15. การจัดการเครื่องจักร	4	3	7
รวม	453	216	669

$$\chi^2 = 15.739 \quad df = 14 \quad p = .330$$

ตาราง 15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	9	7	16
2. บริการงานเสมียน	32	16	48
3. บริการสุขภาพ	37	18	55
4. เกษตรกรรม	8	5	13
5. บริการลูกค้า	62	56	118
6. วิจิตรศิลป์	55	57	112
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	61	57	118
8. ธุรกิจก่อสร้าง	7	4	11
9. บริการการศึกษา	6	3	9
10. บริการด้านกฎหมาย	12	7	19
11. การขนส่ง	5	4	9
12. การขาย	4	3	7
13. การจัดการ	65	33	98
14. งานช่าง	16	9	25
15. การจัดการเครื่องจักร	4	3	7
รวม	383	282	665

$$\chi^2 = 14.592 \quad df = 14 \quad P = .407$$

ตาราง 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านการบริหารหรือการจัดการ
กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านการบริหารหรือการจัดการ		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	12	4	16
2. บริการงานเสมียน	40	8	48
3. บริการสุขภาพ	44	11	55
4. เกษตรกรรม	11	4	15
5. บริการลูกค้า	89	26	115
6. วิจิตรศิลป์	89	22	111
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	95	22	117
8. ธุรกิจก่อสร้าง	8	3	11
9. บริการการศึกษา	3	4	7
10. บริการด้านกฎหมาย	12	7	19
11. การขนส่ง	6	3	9
12. การขาย	4	4	8
13. การจัดการ	69	28	97
14. งานช่าง	20	4	24
15. การจัดการเครื่องจักร	4	3	7
รวม	506	153	659

$$\chi^2 = 10.204 \quad df = 14 \quad P = .747$$

ตาราง 17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านสัมฤทธิ์ผล กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านสัมฤทธิ์ผล		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	6	10	16
2. บริการงานเสมียน	30	18	48
3. บริการสุขภาพ	24	31	55
4. เกษตรกรรม	9	4	13
5. บริการลูกค้า	60	55	115
6. วิจิตรศิลป์	48	64	112
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	55	61	116
8. ธุรกิจก่อสร้าง	5	6	11
9. บริการการศึกษา	6	3	9
10. บริการด้านกฎหมาย	11	8	19
11. การขนส่ง	3	6	9
12. การขาย	4	3	7
13. การจัดการ	42	52	94
14. งานช่าง	15	10	25
15. การจัดการเครื่องจักร	5	4	9
รวม	323	335	658

$$\chi^2 = 16.457 \quad df = 14 \quad P = .286$$

ตาราง 18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านสภาพแวดล้อม กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านสภาพแวดล้อม		
	ง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	12	5	17
2. บริการงานเสมียน	32	13	45
3. บริการสุขภาพ	41	13	54
4. เกษตรกรรม	11	4	15
5. บริการลูกค้า	81	33	114
6. วิจิตรศิลป์	78	34	112
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	88	29	117
8. ธุรกิจก่อสร้าง	10	4	14
9. บริการการศึกษา	8	5	13
10. บริการด้านกฎหมาย	14	5	19
11. การขนส่ง	6	3	9
12. การขาย	4	3	7
13. การจัดการ	54	41	95
14. งานช่าง	15	9	24
15. การจัดการเครื่องจักร	6	4	10
รวม	460	205	665

$$\chi^2 = 29.063 \quad df = 14 \quad P = .010$$

ตาราง 19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน
กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	7	9	16
2. บริการงานเสมียน	23	24	47
3. บริการสุขภาพ	27	28	55
4. เกษตรกรรม	6	7	13
5. บริการลูกค้า	67	48	115
6. วิจิตรศิลป์	65	46	111
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	65	52	117
8. ธุรกิจก่อสร้าง	10	4	14
9. บริการการศึกษา	6	4	10
10. บริการด้านกฎหมาย	10	9	19
11. การขนส่ง	4	5	9
12. การขาย	4	3	7
13. การจัดการ	45	50	95
14. งานช่าง	17	8	25
15. การจัดการเครื่องจักร	4	3	7
รวม	360	300	660

$$\chi^2 = 15.608 \quad df = 14 \quad P = .338$$

ตาราง 20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิต กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิต		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	6	11	17
2. บริการงานเสมียน	21	27	48
3. บริการสุขภาพ	33	21	54
4. เกษตรกรรม	7	6	13
5. บริการลูกค้า	66	53	119
6. วิจิตรศิลป์	58	56	114
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	62	56	118
8. ธุรกิจก่อสร้าง	8	3	11
9. บริการการศึกษา	6	4	10
10. บริการด้านกฎหมาย	12	7	19
11. การขนส่ง	9	8	17
12. การขาย	3	4	7
13. การจัดการ	43	54	97
14. งานช่าง	11	14	25
15. การจัดการเครื่องจักร	6	5	11
รวม	351	329	680

$$\chi^2 = 19.217 \quad df = 14 \quad P = .157$$

ตาราง 21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	5	11	16
2. บริการงานเสมียน	23	24	47
3. บริการสุขภาพ	18	36	54
4. เกษตรกรรม	9	4	13
5. บริการลูกค้า	49	64	113
6. วิจิตรศิลป์	55	56	111
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	47	71	118
8. ธุรกิจก่อสร้าง	4	6	10
9. บริการการศึกษา	4	5	9
10. บริการด้านกฎหมาย	9	9	18
11. การขนส่ง	3	6	9
12. การขาย	3	4	7
13. การจัดการ	33	62	95
14. งานช่าง	12	11	23
15. การจัดการเครื่องจักร	4	4	8
รวม	278	373	651

$$\chi^2 = 18.268 \quad df = 14 \quad P = .195$$

ตาราง 22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านผู้ร่วมงาน กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านผู้ร่วมงาน		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	7	10	17
2. บริการงานเสมียน	23	25	48
3. บริการสุขภาพ	33	21	54
4. เกษตรกรรม	10	3	13
5. บริการลูกค้า	63	56	119
6. วิจิตรศิลป์	60	52	112
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	61	57	118
8. ธุรกิจก่อสร้าง	9	4	13
9. บริการการศึกษา	5	3	8
10. บริการด้านกฎหมาย	11	7	18
11. การขนส่ง	3	6	9
12. การขาย	4	4	8
13. การจัดการ	47	50	97
14. งานช่าง	17	8	25
15. การจัดการเครื่องจักร	6	4	10
รวม	359	310	669

$$\chi^2 = 17.970 \quad df = 14 \quad P = .208$$

ตาราง 23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านสุนทรีย์กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านสุนทรีย์		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	14	4	18
2. บริการงานเสมียน	43	5	48
3. บริการสุขภาพ	47	8	55
4. เกษตรกรรม	12	4	16
5. บริการลูกค้า	95	20	115
6. วิจิตรศิลป์	72	38	110
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	98	17	115
8. ธุรกิจก่อสร้าง	7	4	11
9. บริการการศึกษา	3	4	7
10. บริการด้านกฎหมาย	17	2	19
11. การขนส่ง	7	4	11
12. การขาย	4	6	10
13. การจัดการ	80	17	97
14. งานช่าง	23	4	27
15. การจัดการเครื่องจักร	4	3	7
รวม	526	140	666

$$\chi^2 = 29.746 \quad df = 14 \quad P = .008$$

ตาราง 24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	9	7	16
2. บริการงานเสมียน	31	16	47
3. บริการสุขภาพ	31	21	52
4. เกษตรกรรม	11	4	15
5. บริการลูกค้า	69	50	119
6. วิจิตรศิลป์	72	37	109
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	80	37	117
8. ธุรกิจก่อสร้าง	7	4	11
9. บริการการศึกษา	8	3	11
10. บริการด้านกฎหมาย	11	8	19
11. การขนส่ง	6	3	9
12. การขาย	8	4	12
13. การจัดการ	61	34	95
14. งานช่าง	17	7	24
15. การจัดการเครื่องจักร	6	4	10
รวม	427	239	666

$$\chi^2 = 11.730 \quad df = 14 \quad P = .628$$

ตาราง 25 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	8	8	16
2. บริการงานเสมียน	28	18	46
3. บริการสุขภาพ	34	20	54
4. เกษตรกรรม	10	3	13
5. บริการลูกค้า	63	51	114
6. วิจิตรศิลป์	47	63	110
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	70	44	114
8. ธุรกิจก่อสร้าง	8	3	11
9. บริการการศึกษา	6	4	10
10. บริการด้านกฎหมาย	11	8	19
11. การขนส่ง	4	4	8
12. การขาย	4	4	8
13. การจัดการ	45	49	94
14. งานช่าง	12	11	23
15. การจัดการเครื่องจักร	3	3	6
รวม	353	293	646

$$\chi^2 = 20.388 \quad df = 14 \quad P = .118$$

ตาราง 26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจกับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	8	7	15
2. บริการงานเสมียน	26	22	48
3. บริการสุขภาพ	33	22	55
4. เกษตรกรรม	11	4	15
5. บริการลูกค้า	52	66	118
6. วิจิตรศิลป์	53	58	111
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	53	63	116
8. ธุรกิจก่อสร้าง	6	4	10
9. บริการการศึกษา	3	4	7
10. บริการด้านกฎหมาย	13	6	19
11. การขนส่ง	3	6	9
12. การขาย	3	4	7
13. การจัดการ	41	56	97
14. งานช่าง	12	13	25
15. การจัดการเครื่องจักร	4	3	7
รวม	321	338	659

$$\chi^2 = 20.168 \quad df = 14 \quad P = .125$$

ตาราง 27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคม กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคม		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	12	5	17
2. บริการงานเสมียน	40	8	48
3. บริการสุขภาพ	27	27	54
4. เกษตรกรรม	9	4	13
5. บริการลูกค้า	70	49	119
6. วิจิตรศิลป์	84	29	113
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	82	35	117
8. ธุรกิจก่อสร้าง	8	3	11
9. บริการการศึกษา	4	3	7
10. บริการด้านกฎหมาย	11	8	19
11. การขนส่ง	3	6	9
12. การขาย	5	4	9
13. การจัดการ	67	30	97
14. งานช่าง	18	7	25
15. การจัดการเครื่องจักร	6	3	9
รวม	446	221	667

$$\chi^2 = 30.999 \quad df = 14 \quad P = .006$$

ตาราง 28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	12	3	15
2. บริการงานเสมียน	38	10	48
3. บริการสุขภาพ	42	13	55
4. เกษตรกรรม	12	4	16
5. บริการลูกค้า	92	26	118
6. วิจิตรศิลป์	91	17	108
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	77	37	114
8. ธุรกิจก่อสร้าง	7	3	10
9. บริการการศึกษา	4	4	8
10. บริการด้านกฎหมาย	10	9	19
11. การขนส่ง	7	4	11
12. การขาย	4	4	8
13. การจัดการ	66	30	96
14. งานช่าง	17	7	24
15. การจัดการเครื่องจักร	6	4	10
รวม	485	175	660

$$\chi^2 = 25.037 \quad df = 14 \quad P = .034$$

ตาราง 29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพโดยรวม กับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ	ค่านิยมในอาชีพโดยรวม		
	สูง	ต่ำ	รวม
1. บริการทางสังคม	8	11	19
2. บริการงานเสมียน	24	17	41
3. บริการสุขภาพ	29	18	47
4. เกษตรกรรม	12	6	18
5. บริการลูกค้า	48	50	98
6. วิจิตรศิลป์	50	49	99
7. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	74	65	139
8. ธุรกิจก่อสร้าง	6	4	10
9. บริการการศึกษา	7	4	11
10. บริการด้านกฎหมาย	10	9	19
11. การขนส่ง	5	5	10
12. การขาย	5	4	9
13. การจัดการ	36	45	81
14. งานช่าง	12	9	21
15. การจัดการเครื่องจักร	6	5	11
รวม	332	301	633

$$\chi^2 = 11.721 \quad df = 14 \quad P = .629$$